

MESERIASZUL AZ IPAROS DER CEWERBETREIBENDE

MUNKAADÓK LAPJA

Materiile prime

Urcările de cursuri, provocate de cererile crescânde de materii prime, dau loc la numeroase discuții. Se miră unii că în vremi de obucium și de pregătirea de războiu, se găsesc țării, profund pacifice, care ar furniza acelor cari au eșuranță vor fi în tabăra adversă, materiile prime absolut necesare pentru facerea războiului.

Alții, mai hotărâți, socotesc că țările furnizoare de materii prime ar trebui să-și sacrifice o parte din interesele lor comerciale, refuzând să vândă țării lor socotite cu intenții agresive, materiile necesare industriei de războiu.

În sfârșit, alții au credința că pacea ar fi garantată nu refuzând vânzarea de materii prime, ci, dimpotrivă, înlesnindu-se, printr-o nouă repartitie a isvoarelor, aprovizionarea acelor state care se socotesc nedrăptățite.

Problema nu ni se pare atât de simplă. Unde se află noțiunea de produs de pace și unde începe aceea de produs de războiu? Petrolul este din prima categorie sau din cea de a doua? Dar fierul? Dar bumbacul? Dar arama? Apoi, de când gândurile de cucurire ale popoarelor sunt legate numai de dorința găsirii unor noi isvoare de materii prime? Nam văzut oare, în vremurile noastre, dispărând depe hartă una din acele țări care duceau mai mare lipsă tocmai de materii prime?

Faptul, însă, că se vorbește atât de mult de materiile prime, dovedește cât de importantă e această problemă și cât mare e setea unora din state. Pentru pace sau pentru războiu au absolută nevoie de ele. Și, pentru că nu le au, nu se pot desvolta normal în timp de pace și, probabil, o vor duce greu și în timp de războiu.

O statistică publicată, nu de mult, de Societatea Națiunilor arată cum sunt împărțite isvoarele de materii prime. Vom scoate unele cifre, privind acele materii fără de care, în genere nu se poate face un războiu. Din această categorie fac parte: minerul de fier — din care se scoate fonta și oțelul — huila, petrolul brut, cauciucul, bumbacul, nichelul și bauxita.

Cum sunt împărțite aceste materii?

Franța, Statele Unite, Rusia Sovietică, Imperiul britanic dețin, laolaltă, nu mai puțin ca șapte zeci și opt la sută din totalul producției de minereu de fier, șapte zeci și unu la sută din producția de cărbune, șapte zeci și trei la sută din producția de bumbac, 70 la sută din producția de bauxită.

Statele Unite și Rusia Sovietică dețin singure nu mai puțin de 72 la sută, din producția mondială de țigări, imperiul britanic și Franța circa nouăzeci și cinci la sută din producția de nichel.

Imperiul britanic, Franța și Olanda dețin nu mai puțin de nouă zeci și șapte la sută din totalul producției de cauciuc brut.

Din celelalte metale, Anglia deține singură două spre zece la sută din totalul producției de aramă, patru zeci și trei la sută din producția de plumb, trei zeci și doi la sută din cea de zinc, patru zeci și doi la sută din cea de cositor. Iar, Statele Unite dispun de șase spre zece la sută din producția de cupru, două zeci la sută din producția de plumb și două zeci și trei la sută din cea de zinc. Ce să mai vorbim de marile cantități de materii prime de care dispun Rusia Sovietică, Olanda și Franța.

Dacă examinăm cu atenție cifrele, date de statistica Societății Națiunilor, vom pricepe imediat de ce Germania e silită să cumpere cantități uriașe de aramă și cauciuc la bursa din Londra la prețuri crescânde, de ce denunțarea convenției comerciale dintre Statele Unite și Japonia a stârnit

Gróf Teleki Adám képviselő nyilatkozata valóra váltott célkitűzéseiről és a jövő terveiről

Szeptember 6-án az előkészítő bizottság tartja ülését

Október hó elsején tartja alakuló gyűlését az Országos Magyar Iparos Szervezet

Gróf Teleki Adám országgyűlési képviselő, a Magyar Népközség ipari osztályának vezetője, lelkes odaadással intézi a magyar iparos-ság megszervezésének ügyét, de ezen kívül, mint a parlamenti csoport főtitkárának is kijár a munkából a része, amit a legjobb lelkiismerete szerint intéz el mindenütt és mindenben segítségére áll a hozzáfutóknak, ha azok jogos és igazságos kérésükkel keresik fel.

A nyári hőség elviselhetetlensége mellett is heteken át tartózkodott Bucurestiben, hogy az ügyek menetei hátrányt ne szenvedjenek. Most néhány napra visszavonult marosújvári kastélyába, ott kerestük fel, hogy nyilatkozatot kérjünk tőle eddigi munkájáról. Teleki Adám kérésünkre az alábbi nyilatkozatot adta:

A MAGYAR IPAROSTARSADALOM MEGSZERVEZÉSE.

— 1939. március hó 5-én adtam meg ipari célkitűzéseim programját a következő öt pontban:

— Tehát alig telt el öt hónap, amióta a szervező munkámat megkezdtem és ime, abban a stádiumban vagyunk, hogy az alakuló iparos nagygyűlést előkészítő bizottság már szeptember 6-án összeül, hogy az október 1-én megtartandó gyűlés tárgysorozatát, ami Kolozsváron lesz, előkészítse.

— Ezt azért is tartom fontosnak közölni, hogy mindenki meggyőződhessen arról, hogy

a Magyar Népközség dolgozik, de lehetetlen az, hogy néhány hónap alatt valóra váltsuk mindazt, ami évek hosszú során át parlagon hevert

1. Az Országos Magyar Iparos Szervezet megalkotása.

2. A magyar iparostársadalom helyzetének pontos felmérése és számbavétele.

3. A magyar iparostársadalom munkaterületén és fejlődési útjain jelentkező akadályok elhárítása.

4. Új magyar iparosnemzedék megfelelő nemzeti és szakszellemben való nevelése.

5. A magyar ipar fejlődése, anyagi feltételeinek megteremtése.

— Azóta lankadatlan munkában vagyok és a nehéz viszonyok ellenére is felkerestem Erdély minden számottevő ipari városát és ott az iparosság vezetőinek bevonásával megvitattam a kérdéseket, arra a megállapításra jutottam, hogy az iparosság egyöntetűen mindenütt azon az állásponton van, hogy az Iparosok Országos Egyletét feltétlenül és mielőbb létre kell hozni.

Öt hónap eredménye

és ezen idő alatt ezek fontosságát senki sem tartotta sürgősnek.

— Az Országos Magyar Iparos Szervezet megalkotása küszöbön van és az Isten segédelmével október elsején valóra is válik.

Es ha a szervezet létrejött, akkor már az iparosságra vár a feladat, hogy a megkezdett munkát tovább folytassa és gyümölcsöztesse.

— Ismételtén ki kell hangsúlyoznom még azt, hogy ezen iparos egyesület tisztán és kizárólag csakis gazdasági, szociális és kulturális ténykedéseket foglal magában, mert szakmai ügyek el-

atáta emótie în Extermul Orient. Într-o vreme în care operațiile militare din China pretind cheltuieli atât de mari. Japonia e silită să formeze stocuri tot mai mari, de teamă ca la sfârșitul preavizului, să nu întâmpine greutăți la aprovizionare.

Din acele de mai sus se pot trage numeroase concluzii, unele politice, altele economice. Pe cele politice le vom lăsa, deocamdată, la o parte. Nu sunt în preocupările acestui ziar. Cele economice însă pot fi înfățișate. Ele arată că pentru unele țări, isvoarele de noire a stocurilor de materii prime sunt fără sfârșit, în timp ce pentru altele, aprovizionarea nevoilor curente este din cele mai anevoioase. Mai arată rezervele formidabile ale unora și lipsa de rezerve ale altora.

Nu trebuie să mire pe nimeni deci, că congresul Camerei de Comerț Internaționale a luat în discuție problema materiilor prime și că s'a silit să găsească a deslegare, care fără să prejudicieze drepturile unora, să îngăduie și celor mai săraci, o aprovizionare lesnică.

Deslegarea a fost găsită. Ea este: înlesnirea comerțului mondial, prin reducerea până la desființare a barierelor vamele și prin acordurile de aprovizionare.

O deslegare care cere mai puțin sacrificii decât războinice.

Prof. Gr. L. Trancu-Iași
fost ministru

Președintele Delegației Române
la Copenhaga

intézése amugyis a céhek hatáskörébe tartozik.

A fentiekből mindenki láthatja, hogy a szervezés nehéz s terhes munkája folyamatban van s így célkitűzéseim első pontja valóban is válik. A szervezéssel kapcsolatban a második pont:

a magyar iparostársadalom helyzetének pontos felmérése és számbavétele is

folyamatban van, amire vonatkozólag már eddig is igen értékes adatot gyűjtöttünk össze az egyes városokból beérkezett kimutatásoknak az alapján. Természetesen ezen a téren is még óriási feladataink vannak hátra, hogy e munkálatok alapján seregszemlét tarthassunk Erdély és Bánság magyar iparosága felett.

A tulajdonképeni gazdasági, szociális és kulturális munka csak a szervezkedések befejezése után veszi kezdetét, miután az Iparosok Országos Egyesülete megerősödött és így a Gazdasági Egylet mintájára végzi tevékenységét.

A szervezkedési munkálatoktól függetlenül voltak olyan sürgős és halaszthatatlan ügyek, amelyek elintézését a Népközösség ipari osztálya már hónapokkal ezelőtt megkezdte. Ezek közé tartozik a tanfolyamok (tanonc szakiskolák) és tanoncotthonok ügyének rendezése és valóra váltása.

Örömmel közölhetem az iparossággal azt, hogy ezen a téren is eredményesen működünk, mert a már fennálló magyar tanonciskolák mellett legújában Székelyudvarhelyen létesítettünk Ilyet és elintézés alatt van a csikszepiszentgyörgyi és marosvásárhelyi iskolák megnyitása is. Ezenkívül tervbe vettük, hogy

Erdély valamennyi számottevő ipari városában megfelelő iskola fog rendelkezésére állni a magyar iparostanulóknak,

hogy így a jövő generáció ipari szakképzettségét nyugodt lélekkel vállalhassuk.

A munka be van indítva: a kiviteli attól függ, hogy magyar iparosságunk lelkén tudja-e viselni sorsát és jövőjét. Közös, egységes és minden egyes iparos munkásságát igénybevevő alkotásról van szó, ahol a kicsinyes érdekek és személyes surlódások háttérbe kell, hogy szoruljanak, annak a nagy ügynek az érdekében, amely a magyar iparosság jövőjét van hivatva szorgálni.

Végül az iparosság vezetőiről kell elismerőleg nyilatkozzam, — fejezte be nyilatkozatát Teleki Ádám — akik minden városban a legnagyobb megértéssel és lelkesedéssel fogadtak, célkitűzéseimet magukévá tették és annak valóra-váltását el is vállalták. Kérem továbbra is értékes segítségüket és támogatásukat.

A kisiparosok nem nyithatnak fiókműhelyeket

A munkügyi minisztérium 18547-1939. sz. alatt rendeletet intézett az aradi munkakamarához, amellyel az ipartörvény végrehajtásával kapcsolatos több intézkedést közöl. Így a minisztérium tájékoztatás végett közli, hogy egy műhely részére csupán egyetlen iparendelélyt adnak ki, ha több társtulajdonos van. Az egyes társak tudvalevőleg külön-külön mesterkönyvvel kell rendelkezzenek, mivel azonban az ipar-

Általános céh-kongresszust rendeznek szeptemberben Bucurestiben

A munkakamarák központjában ülést tartottak a munkaadó céhek elnökei és elhatározták, hogy szeptemberben megrendezik Bucurestiben a céhek általános kongresszusát, amelyen a munkások, magántisztviselők, iparosok teljes számban résztvesznek.

GRÜNWALD Testvérek

Oradea

üzleti görredőny és esslingeni ablakredőnygyár. Képviseli: WELBER VILMOS, ARAD, Baritiu uca 17. — Telefon: 2738. (Curila);

Mikor ragasztandó be a betegsegélyző bélyeg azon munkaadóknál, akik bélyegzés útján róják le a betegsegélyző díjakat

Közl: Dr. KELE SANDOR ügyvéd, Arad.

A társadalombiztosító törvény 101. szakasza szerint azon munkaadók, akiknek 5 alkalmazottjuk van, valamint azon munkások, akik ott-hon dolgoznak (külső munkások) azok a betegsegélyző díjat úgy rójják le, hogy a betegsegélyző könyvbe beragasztják a bélyegét. Kérdés az, hogy a bélyegnek ezen beragasztása mikor történjék és mi a következménye annak, hogy-

A szóbeli megállapodás nem kötelező, ha a felek írásos szerződés kötése vállaltak kötelezettséget

Érdekes kártérítési ügyben hozott ítéletet a kolozsvári törvényszék. Az elmúlt év nyarán egy kolozsvári szőrmearukereskedő egy segédet alkalmazott, aki azonban munkahelyét pá. nap mulva otthagya és egy másik kolozsvári szakmabeli kereskedőnél vállalt alkalmazást. A kereskedő a munkaszerződésekről szóló törvényre hivatkozva a munkabíróság előtt kártérítési pert indított a segéd ellen. A kereskedő azzal érvelt, hogy közte és volt alkalmazottja között egy évre szóló alkalmaztatási szerződés jött létre és ennek igazolására tanukat nevezett be. Minthogy a segéd nem tett eleget szerződéses kötelezettségének, a kereskedő a törvény értelmében a szerződés tartamára megállapított munkabér kétszeresét követelte kártérítésként. A segéd a munkabíróság előtt azzal védekezett, hogy többször volt már a felperes alkalmazásában, de az idény elmúltával mindig elbocsátotta és ezért cserélt állást. Mástkülönb is olyan megállapodás volt közöttük, hogy az alkalmaztatási szerződést írásba foglalják és mivel ez nem történt meg, a szóbeli megállapodás érvényét veszítette. A munkabíróság elfogadta a segédnek ezt az érvelését és a munkaadót elutasította kártérítési keresetével. A kereskedő megfellebbezte az ítéletet a törvényszékhez, melynek Linzmayer-tarácsa elutasította a fellebbezést azzal az indoklással, hogy abban az esetben, ha a felek írásbeli szerződés-kötésre vállaltak kötelezettséget, a szóbeli megállapodás nem kötelező.

ha ez nem a törvény által előírt időben lesz beragasztva.

E tekintetben az első kérdés az, hogy vajjon a kereskedelmi vagy ipari alkalmazott már folytatja a szolgálati viszonyt, vagy csak éppen megkezdte a szolgálati viszonyt. E szerint kell különbséget tenni, hogy a bélyeg mikor és hogyan ragasztandó a könyvbe. Nevezetesen, ha már az alkalmazott egy folytatólagos szolgálati viszonyban van, úgy a hét kezdetén ragasztandó be a bélyeg. Ha pedig az alkalmazott csak a szolgálati viszonyt megkezdte a hét közepén, úgy a hét közepén ragasztandó be a bélyeg.

Már most, amennyiben az alkalmazott folytatólagos szolgálati viszonyban van a munkaadóval, úgy értendő ezen kifejezés, hogy a hét kezdetén románul: inceputul săptămânii!

Vajjon beragaszthatja a munkaadó a bélyegét hétfőn délután, vagy este is, vagy pedig csak hétfő reggel.

Mi értendő jogilag a hét kezdete jogi kifejezés alatt.

Mi fontossága van ennek, kérdezheti az olvasó

Mindjárt megvilágítom a következő gyakorlati példával:

A cég a szolgáját elküldi, hogy az állomáson adjon fel egy csomagot, amit a vevő az üzletben megvett és miután vidéki, a csomagnak az állomásra való szállítást kéri.

A csomagot reggel az üzleti szolga kiviszi az állomásra és szállítás közben az uton a tolokocsiját elüti egy autó. A szolga szerencsétlenül jár. A rendőrség beviteti a kórházba a szolgát és az orvos a betegsegélyző könyvet kéri. Elküldi a kórház szolgáját a könyvért.

A könyv átvételénél kiderül, hogy hétfői nap lévén — de a bélyeg még nincs beragasztva a könyvbe, mire utólag a bélyegbe akarja ragasztani a munkaadó, de az orvos nem enged, hanem feljelentést tesz a betegsegélyzőnél.

Kérdés, hogy vajjon kinek van igazsága?

Joga van a bélyegbe beragasztani a munkaadónak, avagy már késedelembe van a beragasztás tekintetében.

A betegsegélyző álláspontja az, hogy már késedelem van, mert a hét kezdete a reggel és nem pedig a délután. Tehát a bélyegbe már reggel kell beragasztani.

Ezzel szemben fennáll a másik álláspont, hogy a hétfő az egész napon a hétnek első kezdő napja, tehát egész nap beragasztandó a bélyeg.

Az én jogi álláspontom szerint a hét kezdete alatt a munkabaállítás időpontja értendő, tehát úgy értelmezendő, hogy a munkahét kezdetén, mert mikor a munkás bejelenti, hogy beteg, akkor nem kell bélyegbe ragasztani aznap, hanem átadni azonnal a betegcédulát, hogy most jelent beteg és ezzel a betegsegélyzőhöz kell küldeni — viszont, mikor a betegség megszűnt és munkára jelentkezik, azonnal megkezdődött a bélyegzés kötelezettsége. A biztosítás célja, hogy a dolgozó alkalmazottat védje a betegség esetén. Tehát az, aki munkára jelentkezik és a munkára való jelentkezés és munkálkodás folytatán és közben érheti a betegség és baleset. A munka megkezdése a hétfő reggeli órák — tehát a hét kezdete úgy értendő, hogy a hétfő reggel a munka kezdete. Így, ha a munkaadó akár később, tehát délelőre vagy este ragasztja be a bélyegbe, már késedelembe van, mert a déli és esteli órák már a hét kezdetének nem tekinthetők, hanem a hétfői nap folytatásának és nem a kezdetének.

Tehát a hét kezdete a folytatólagos szolgálati viszonynál azt jelenti, hogy a munka kezdete, amely mindig a munkanap kezdetét is jelenti. Ha hétfő ünnepnap, akkor nincs munkanap, tehát a hét kezdete, vagyis a munka kezdete kedd és akkor reggel beragasztandó a bélyeg. A felhozott példa esetében tehát a betegsegélyzőnek van igazsága, mert ő a munka kezdetétől viseli a biztosítás rizikóját és viszont ettől kezdve a bélyeg is beragasztandó.

Jogesetek a kisiPar köréből

Mikor van adóleírásnak helye

A kolozsvári ítéletábra második tagozatának
1405/1938. számú pénzügyi határozata

Az adózó megszüntette asztalos üzemét, amely
üzletéhez tartozott és erre való tekintettel adója
leírását kérte. Egyben közölte, hogy üzletét tovább
folytatja. Az adóleírás az elsőfokú megállapító
hatóság az egyenesadótörvény 73. szakaszának 3.
pontja és a törvény 92. szakaszának b. pontja alap-
ján megtagadta. Ugyanígy határozott az adófelleb-
bezési bizottság is. Az ügy ekkor a tábla elé ke-
rült.

A tábla jóváhagyta a két elsőfokú hatóság ha-
tározatát arra való tekintettel, hogy a szóban lévő
esetben az adót mérlegelés és a forgalom figyelem-
be vételével egységesen állapították meg. Ilyen
esetekben, ha a vállalat üzletének egy részét be-
szünteti, nem lehet az adót csökkenteni, illetve an-
nak egy részét leírni, mert ez a rész nem volt kü-
lön megadózva, hanem a vállalatot, mint olyan adóz-
ták meg, amelynek keretén belül működött az asz-
talos üzem is. (Mellékesen jegyezzük meg, hogy ezt
az üzemet az új ipartörvény rendelkezéseinek ér-
telmében kellett megszüntetni.) Maga az asztalos-
műhely nem volt külön megadózva, hanem annak jó-
vedelmét a vállalat összjövedelmébe és forgamába
számították. Kimondotta a tábla, hogy a fentihez
hasonló esetekben a vállalat egy részének megszüné-
se nem vonja maga után az adóleírás. Ilyen adó-
leírásnak csak abban az esetben van helye, ha a
vállalat, vagy kereskedelmi cég teljes egészében
megszűnik. Valamely vállalat kiegészítő részének
megszűnése, eltekintve attól, hogy ez a rész külön
céget képez, nem jelenti azt, hogy a vállalat nem
éri majd el azt a forgalmat, amelyet a kivető ha-
tóság adóalapul megállapított az összehasonlítás és
az előző forgalom figyelembevételével.

Közl.: KELE SANDOR dr.

Sepsiszentgyörgyön leszállították a nyersbőrárakat

A sepsiszentgyörgyi ármegállapító bizott-
ság legutóbbi ülésén a nyersbőrár kérdésevel
foglalkozott. A mészárosok részéről ugyanis
többbizben panaszok hangzottak el a túl alacsony
árak miatt. Azt hangoztatták, hogy mialatt ki-
dolgozott bőrök ára napról-napra emelkedik, a
nyersbőr árát a régi színvonalon tartják. Ez a
helyzet a magas élőállatokra való tekintettel
is teljesen tarthatatlan. Az ármegállapító bi-
zottság ülésén nem vették tekintetbe a mészáro-
sok sérelmeit, hanem a fővárosi nyersbőrárak-
nak megfelelően állapították meg a Sepsiszent-
györgyön levágásra kerülő állatok bőrének árát
is. A fehér marhamőr árát 40, míg a piros bőr
árát 42 leiben állapították meg. Az új árak két
leivel alacsonyabbak a régiéknél. A nyersbőr-
árak csökkentése egyébként az egész országra
nézve általános jellegű, de a kidolgozott bőrök
árában ennek ellenére sem várható csökkenés,
mert katonai célokra a hadseregszállítók nagy-
mennyiségben vesznek nyersbőrt, úgy, hogy eb-
ben a cikkben a piacon továbbra is hiány mutat-
kozik.

Megillebbezik a szalontai iparos-székház elárverezését

Lapunk más helyén részletesen beszámol-
tunk a szalontai iparos-székház elárverezéséről.
Újabb értesülésünk szerint Adler Lajos, a sza-
lontai Iparos Otthon alelnöke közbenjárt a pol-
gármesternél annak érdekében, hogy a székhá-
zat továbbra is az iparosság használhassa. Mi-
vel ez a közbenjárás nem járt eredménnyel, az
árverést megfellebbezi, magasabb árat ajánl,
mint amennyiért az iparos-székház elkelt, egy-
ben pedig magára vállalja a székház terhelő
adósságok kifizetését.

Szigoru intézkedéseket tartalmaz az új kolozsvári sütőipari szabályrendelet

Elfogadta a városi tanács a főorvosi hivatal jelentéseit

A kolozsvári városi tanács utasítására a
főorvosi hivatal a közelmúltban új szabályren-
deletet készített a kolozsvári sütőiparosok ré-
szére.

A 75 szakaszból álló szabályrendelet első
olvasásában már el is fogadtatott. A részletes
megvitatásra csak most került sor. Lényegtelen
módosításoktól eltekintve, a szabályrendelet
nagy része ezúttal is keresztülment a tanács előtt
és további folytatásának befejezésével már csak
a végleges jóváhagyás marad hátra, hogy ér-
vénybe léphessen.

A megvalósulás előtt álló szabályrendelet
érdekes intézkedéseket tartalmaz a sütőipari üze-
meket (műhelyeket), a bennük foglalkoztatott
személyzetet, valamint gyártmányaikat illető-
leg.

Rendelkezések az üzemek tisztántartásáról.

Ezek szerint minden nagyműhelynek leg-
alább öt helyiségből kell állania. Egy külön he-
lyiségben talál elhelyezést a kemence, a feldolgo-
zásra beraktározott liszt és a kenyér. Külön he-
lyiség lesz a tisztagyűrára és kelesztésre, vé-
gül a személyzet bejáró ruháinak megőrzésére.

A műhelyeknek legalább 3 méter magasak-
nak kell lenniük, a munkások számához arányi-
tott térfogattal. A padozat betonból, falai más-
fél méter magasságig fayencekből készítenők el.
Épületek alagsorában csak kivételes esetben he-
lyezhetők el pékipari üzemek, ha a lakrész a
szabályrendelet higiéniai előírásainak mindenben
megfelel és szellőztető készülékkel el van látva.

Az üzemeknek feltétlenül féregmentesek-
nek kell lenniük és a legyeket is távol kell tar-
tani belsejükből. Mindez csak irtószerek haszná-
lata nélkül történhetik meg.

Az üzemekhez tartozó udvarokat ugyan-
csak aszfaltburkolattal kell ellátni és tilos raj-
tuk a szemét, vagy bármilyen romlandó anyag
felhalmozása.

Az alkalmazottak kötelességei.

A munkások az üzem területén csupán
munkaruhában — ami fehér köpenyből, ugyan-
olyan cipőből és hasonló baszk sapkából áll —
végezhetik munkájukat. De egyébként is köte-
lesek szemmel tartani az egészségügyi követel-
ményeket. Elsősorban a kéz higiénijára kell fi-
gyelemmel lenniük. Mindenikük külön koromke-
fével és törülközővel kell rendelkezzen.

A sütőiparban a jövőben különben is csak
hatósági orvosi vizsgálat alapján megállapított
teljesen egészséges egyének foglalkoztathatók.
A fertőző és esetleg lappangó, úgynevezett tár-
sadművelő betegségek (tüdővész, vérba) kiküszö-
bölésére évente legalább egyszer a szakma min-
den egyes alkalmazottja köteles orvosi vizsgá-
latra állani.

Hogyan történik a kenyérgyártás?

A szabályrendelet kitér a gyártásra kerülő
kenyér minőségére és feldolgozási módjára. Ki-

mondottan egyféle — tehát nem kevert — liszt-
ből szabad csak kenyeret gyártani, melyen a faj-
tát: buza, vagy rozskenyér, láthatóan fel kell
tüntetni. Kenérgyártáshoz kifogástalan lisztet
szabad csak felhasználni, minden vegyszer,
vagy anyag elkerülésével. Szigorúan ellenőrzik
ezeknek az intézkedéseknek a betartását és rom-
lott, vagy penészedésnek induló liszt használata
esetén 100—20.000 lejig terjedhető büntetést al-
kalmaznak, de végső fokon az üzem bezárása is
elrendelhető. Szigoru előírás az is, hogy kenyér-
dagasztásnál mindig vezetéki víz használandó. A
vizet nemcsak a munkahelybe, hanem a sütőhe-
lyiségbe is be kell vezetetni.

A továbbiak során a szabályrendelet intéz-
kedéseket tartalmaz a kenyér elszállítására és
árusítására vonatkozólag, mindenkor az egész-
ségügyi szempontokra való tekintettel.

Külön érdekessége a szabályrendeletnek,
hogy a város vezetősége fenntartja magának a
jogot, miszerint, — ha szükségesnek látja, —
a város által meghatározott részein saját keze-
lésében is nyithat kenyérsütődéket és azoknak
gyártmányait saját kezelésében árusíthatja.

Megalakult a temesi cukrászok és szikvizgyárosok céhe

A temesi királyi helytartóság területén műkö-
dő cukrásziparosok és a rokonszámuk képviselői
csütörtökön délután tartották meg céhalakulási köz-
gyűlésüket a munkakamara helyiségében. Az élénken
látogatott közgyűlésen résztvettek a helytartóság
öt vármegyéjében működő cukrászok, mézeskalácské-
szítők, cukorkakészítők, szikvizgyárosok, szeszege-
zők. Albu Constantin józsefvárosi cukrász elnököl-
t a közgyűlésen, amely egyhangú határozattal ki-
mondta a megalakulást, elfogadta az előterjesztett
alapszabályokat és megválasztotta a céh vezetősé-
gét. Ennek tagjai lettek Albu Constantin, Arendt
Gyula, Machat Antal, Boian Petru (Arad), Rei-
chardt Alajos, Belezna N. (Arad), Klemens Hen-
rik (Arad), Rotschadl Károly, Potichen Fülöp,
Barthel K., Traunfellner József, Costa Valeriu és
Radl Ferenc. Két utóbbi ellenőr lett. Hites könyv-
szakértőnek Nedici Liviu választották meg. Az új
vezetőség a maga kebeléből megválasztja majd az
elnököt és a tisztkart. A megalakulásról szóló jegy-
zőkönyvet jóváhagyás céljából felterjesztik a mi-
niszteriumhoz.

Női KALAP ujdonságok

nagy választékban:

GIZI KALAPSZALON

ARAD, Horia-ucca 2.

Növényhús, éterhullámhangszer és 500 egyéb technikai csoda a budapesti Őszi Vásár kiállításán

Budapestről jelentik: Az augusztus 31-én
kezdődő Őszi Vásár egyik legszenzációsabb cso-
portja kétségtelenül az lesz, amelyben a legújabb
találmányok kerülnek kiállításra. 500 ilyen ta-
lálmány — egytől-egyik modern technikai csoda
— kerül itt először a közönség szeme elé. Az
egyik találmány lehetővé teszi, hogy nappali
fényben is tündöklő filmvetítést lehessen pro-
dukálni. Látható lesz a kézitáskában szállítható
röntgen-készülék. Tökéletes szavazógép, bilincs-
automata, egyesített kanál-villa evőeszköz, vul-
kanizáló-automata, a nyers bőrnek sózás nélkül
való konzerválása szóló eljárás, rengeteg új
gyógy- és tápszer. Egy újrendszerű távolbalátó

készülék, a világ legelső éterhullámhangszere és
a növényhús, amely talán az emberi táplálkozást
egészen új alapokra fogja fektetni — és még
vagy 500 szenzációsabb szenzációsabb találmány
kerül az érdeklődő közönség szeme elé.

Tizenkét ország nyújtott 25—50 százrlekos
utazási kedvezményt az Őszi Vásár látogatói ré-
szére, akik vizum nélkül léphetik át a magyar
határt. Az utazási- és vizumkedvezményeket biz-
tosító igazolványokat minden menetjegyiroda
árusítja és illet bárki szerezhet magának. Az
Őszi Vásár augusztus 31-én kezdődik és szeptem-
ber 11-én este zárul.

Intézkedések a tanulmányi halasztásról

A nemzetvédelmi minisztérium a főiskolások bevonulásának tanulmányi elhalasztását illetően a következőképpen rendelkezett:

1. Az 1940-es korosztály (1918-ban született) ifjak, akik leszállított katonai szolgálati időre jogosultak és az országban, vagy külföldön való tanulmányaik továbbfolytatása céljából az 1939—1940. évre szóló bevonulásuk idejének elhalasztását igénylik, 1939. augusztus 15-ig bezárólag felbélyegzett kérvényeiket nyújtják be, vagy juttassák el (ajánlott levélben) az illetékes hadkiegészítő parancsnokságokhoz. A kérvényezőknek a következő adatokat kell feltüntetniük: vezeték és keresztnéve, állandó lakhelye (ahol az értesítéseket átveszik), születési idő, hely, hányas korosztály, melyik hadkiegészítő parancsnoksághoz tartozik, az iskola (intézet) székhelyének megnevezése, melyik tanévben van beiratkozva, az 1939—1940. évi hadmentességi adó kifizetéséről szóló nyugta száma.

2. A tanulmányi elhalasztást igénylő kérvénnyel egyidejűleg letétbe kell, hogy helyezzék az előre kifizetett 1939—40. évi hadmentességi adó nyugtáját.

3. Azok az ifjak, akik nem nyújtják be kérvényüket, elvesztik tanulmányi szabadságukra vonatkozó jogait és kötelesek 1939. november elsején bevonulni.

Az 1939-es és régebbi korosztályhoz tartozó ifjak, akik leszállított katonai szolgálati időre jogosultak és 1938. augusztus 15-én kérelmeztek az 1938—1940. évre szóló tanulmányi szabadságukat, a következő iratokkal nyújtják be (ajánlott levélben) az illetékes hadkiegészítőhöz: a) egy egységes bizonyítványt, amely a beiratkozást, az óralátogatást, mely az 1938—39. tanévi iskolai tevékenységet igazolja; b) az Md. —és B. bejelentéseket (declaratiile) és az 1938—39. évre befizetett hadmentességi adónyutakat.

A pénzügyminisztérium az ország összes pénzügyigazgatóságaihoz megküldött 1939. június 28-án kelt 135.761. számú körrendeletében úgy intézkedett, hogy azok az ifjak, akik az illetékes hadkiegészítő által kibocsátott bizonyítványt (dovada) bemutatják, — mely az 1938. november 1-től 1939. november 1-ig érvényes tanulmányi halasztást bizonyítja — a következő befizetésre kötelezők: a) az 1938. november 1-től 1939. április 1-ig szóló régi törvény által előírt illetékes évi adó befizetésére; b) az 1939. április 1-től 1939. október 31-ig szóló új törvény szerinti hadmentességi adó, így a fix taxa felének, vagy 400 leinek és az évi suprataxa felének, vagyis 100+100 leinek a befizetésére.

2. Abban az esetben, ha ezek az ifjak továbbra is igénylik a tanulmányi halasztást, 1939. augusztus 15-ig kötelesek letétbe nyújtani az illetékes hadkiegészítőhöz. A kérvénnyel egyidejűleg letétbe kell helyezni az előzetesen befizetett 1939—40. évi hadmentességi adó nyugtáját. Az adónyugta letétbehelyezése f. év augusztus 15. és november 1. között kell, hogy megtörténjen.

3. Azok, akik nem tesznek eleget az itt közzétett formázásoknak, elvesztik a jövőbeni tanulmányi szabadságra vonatkozó jogait és kötelesek 1939. november elsején bevonulni.

4. A tanulmányi halasztások kérelmezésére vonatkozó kéréseket az összes mellékelt iratokkal együtt az illetékes hadkiegészítőhöz kell benyújtani, vagy elküldeni (ajánlott levélben), kérve az iktatásomat, vagy a postaszervizet az esetleges igazolás érdekében.

KELLE ILLETEKEZTETNI A VALLALATI SZERZŐDÉSEKET A SZOBAFESTŐKNEK?

A kézdívárshelyi adótisztviselők több ízben kihágási jegyzőkönyvet vettek fel özv. Szócs Emilné ellen, akinek szobafestő ipara van és munkavezetővel dolgoztat. A jegyzőkönyveket az adótisztviselők azért vették fel, mert Szócsné vállalatát után, amelyek a legtöbb esetben csak egy-két helyiséget kifizetésére vonatkoztak, nem fizetett illetéket, illetve a munkaadóval kötött szerződését nem láttamoztatta a pénzügyigazgatóságon. Szócs Emilné ügyvédet bízott meg, hogy jogorvoslást szerezzen. Szócsné hivatkozott arra, hogy a szerződések illethezésének kötelezettsége csak a nagy vállalkozókra, azaz az építészetre vonatkozik. Rámutatott arra is, hogy a sepsiszentgyörgyi festők sem illetheztetik szerződéseiket. A kérdés végleges elintézéséig a szobafestő iparosok körében nagy érdeklődéssel tekintenek.

December 31-ike után bezárják mindazokat az ipari műhelyeket, amelyeknek tulajdonosai nem felelnek meg a törvényes követelményeknek

Az aradi munkaügyi felügyelőség a következő felvilágosításokat hozza nyilvánosságra a munkaügyi minisztérium közlései alapján: A közleményt, amely a következőket tartalmazza, Mihai D. Ralea miniszter és Stavri C. Cunesco vezérigazgató írták alá.

„A munkaügyi minisztérium az alábbiakat hozza az iparos munkaadók tudomására: Az 1936. április 30-iki törvény értelmében az ipari munkaadók számára kötelező, hogy mesterkönyvvel és iparigazolvánnyal (brevet de mesterie) rendelkezzenek. A mesterkönyv iratok, vagy vizsga alapján nyerhető el. Mesterkönyvet nyerhetnek a végzett különleges tanulmányok alapján az oklevél, vagy végzettségi igazolvány felmutatása ellenében: mérnökök és építészek, akiknek címét az állam elismeri, a másodfokú szakiskolák végzettjei, akik szerepelnek a munkaügyi minisztérium és az illetékes iskolahatóság által összeállított kimutatásban.

Vizsga után nyerik el a mesterkönyvet azok a munkások, akik a munkakönyvet elnyerése után legalább 3 évig tevékenykedtek szakmájukban.

Ezen intézkedések értelmében mindazon műhelyei bezárandók és megszüntetendők, amelyeknek munkaadói nem rendelkeznek mesterkönyvvel és ennek elnyerésére nincs is joguk, mert nem felelnek meg az itt felsorolt követelményeknek. Ezek az iparosok, kontárok, akik szabálytalanul és hiányosan tanulták mesterségüket, akik törvénytelen úton hatoltak az iparosok sorába és akiknek versenye ellen az ipari munkaadók mindenkor tiltakoznak.

A munkaügyi minisztérium megállapította, hogy egyes vidékeken rendkívül nagy számban működnek a képesítés nélküli iparosok és azért,

hogy amint a szakmai képzésről és a szakmagyakorlásáról szóló törvény módosítása is szorgalmazza, elhatározta, hogy utolsó határidőt engedélyez ezek számára helyzetük törvényesítése végett. A vonatkozó törvény a Monitorul Oficial 1938. június 16-iki számában közzétét. A módosító törvény ugyanis megengedi kivételként, hogy 1939. december 31-ig közvetlen mestervizsgára fogadassák el azokat az ipari munkaadókat is, akik sem képesítéssel nem rendelkeznek, sem munkakönyvet nem tudnak felmutatni, ha az alanti feltételeknek eleget tesznek:

1. Igazolják, hogy jelenleg ipari munkaadók.

2. Igazolják, hogy 1936. április 30-án, amikor a szakmai képzésről és a szakmák gyakorlásáról szóló eredeti törvény életbelépett, iparuk gyakorlására olyan műhelyt rendelkeztek, amely mesterkönyvet igényel és ez a műhely legalább 5 éve működött.

Az igazolás a kereskedelmi és iparkamarák, a pénzügyi hatóságok és a társadalombiztosító bizonyító irataival történik. Az érdekelteknek kérvényt kell intézniük a tartományi munkaügyi felügyelőséghez, vagy az igazoló iratok melléklésével. Az iparigazolványt a mesterkönyv elnyerése után bocsátják ki.

A munkaügyi minisztérium újból az érdekelteket iparosok tudomására hozza a fentieket és figyelmükbe ajánlja, hogy kérvényüket sürgősen és vagy személyesen, vagy postán juttassák el a minisztérium külső szolgálataihoz, a mestervizsga megejtése végett, mert 1939. december 31-ike után mindazon iparosok műhelyét bezárják, akik nem rendelkeznek mesterkönyvvel.

Szalonta város 101 ezer leiért megvette az iparosság székházát

Huszenkétezer lei adóhátralékért került árverésre a székház.

Amikor az új ipartörvény feloszlatta az ipartestületeket és azok vagyonát a munkakamarák tulajdonába utalta, minden egyes ipartestület tagjainak felszámolására bizottságok küldtek ki, amely bizottságnak az volt a feladata, hogy állapítsák meg: melyik ipartestület vagyonát aktiv úgy, hogy azt érdemes átvenni.

Ilyen felszámolás alá került a nagyszalontai ipartestület vagyonát is, amelynek legértékesebb vagyontárgya: a székház, mely tíz év előtt épült az ottani iparosság nagy áldozata árán. Az építési költségei annak idején két és félmillió leit tettek ki. A felszámoló bizottság, amely nagyszalontai tagokból állott, azt jelentette, hogy a nagyszalontai ipartestület vagyonát nem érdemes átvenni, mert van ugyan egy értékes székház, ezzel szemben azonban a városnak másfélmillió leies követelése van az ipartestülettől, a mely követelés be is van kebelezve a székházra. Érdekes ennek a tartozásnak az eredete is. Néhány év előtt a város tanácsa nagyobb összegű segélyeket szavazott meg a felekezetek számára. Akkor adtak az ipartestületnek is másfélmillió segélyt. Mire az összeg kifizetésére került a sor,

már ideiglenes bizottság állott a város élén, a mely kifizette ugyan az előző tanács által megszavazott segélyt, de az volt az állásfoglalása, hogy mint ideiglenes bizottság nem adhat segélyt, legfeljebb kölcsönt. Így lett a másfélmillió segélyből kölcsön, amivel a pártpolitikai uralom idején a mindenkori városvezetőség is jól járt, mert ezzel lekötözte magának a választások alkalmával az iparosságot, amelynek attól kellett tartania, hogy ha ellenzékieskedik, a város felmondja a kölcsönt. Mint fentebb említettük, a felszámoló bizottság az jelentette, hogy a nagyszalontai ipartestület vagyonmérlege a másfélmillió tartozás miatt negatív. A székházban volt vendéglő és mozgóképszínház is, amelyeknek bérletét a felszámoló bizottság bérhátralék miatt kitette és az épületet lezáratta. A bérhátralék nem volt olyan nagy, hogy ilyen radikálisan kellett volna eljárni a bérlettel szemben, akik egyébként ígérték is, hogy rendezik hátralékaikat, de a bizottság kitette őket és többé a két jövedelmező helyiséget nem is adta ki bérbe, holott azok évi hatvanézer lei jövedelmet hajtottak, ami a lezárás óta eltelt három év alatt száznegyvenézer leit tett volna ki. Így történt aztán, hogy az állammal szemben fennálló 22 ezer 666 lei adóhátralékot nem miből rendezni és az adóhivatal ennek az összegnek az erejéig kitűzte a székházra az árverést. Az árverésen az egyedüli ajánlattevő a város volt, amelynek módjában volt a követelése erejéig árverezni anélkül, hogy a vételárat ki kellesse fizetni. A kiküldött ár százezer lei volt és a város szízegeyezer leijel, mint legfeljebb ígérő, megmaradt árverési vevőnek. Az iparosság reméli, hogy a város méltányosságból ingyen helyiséget fog a céhek rendelkezésére bocsátani abban a székházban, amely az iparosság pénzén épült és amelyet 22 és félezzer lei adóhátralék fejében elárvereztek.

— Minden hónap tizedikén kell leróni a látványossági illetéket. A látványossági adókról szóló törvény 72. szakasza úgy intézkedik, hogy a nyilvános fogvasztási helyiségeknek, amennyiben napra előre kell lefizetniük. A minisztérium ezt a rendelkezést most olyképpen egészíti ki, hogy ezt a tiznapot minden hó elsejétől, tizedikétől és huszadikától kell számítani. Amennyiben valaki tíz napokon jelentkezik, az adót úgy vetik ki, hogy a következő fizetési esedékesség a három nap egyike legyen.

Az új céhtörvény-tervezet intézkedései

Rendelkezések a céhek elimeréséről, a céhek nemzeti tanácsának felállításáról és a szak-kamarák létesítéséről

III. közlemény.

83. szakasz: A tanács csak akkor tárgyalhat, ha tagjainak abszolút többsége van jelen. Abban az esetben, ha a tagok megfelelő számában nem gyűlnek össze, az ülést hivatalból 8 napra elhalasztják és akkor újabb egybehívás nélkül, a tagok számára való tekintet nélkül, megtartható az ülés. A határozat a szavazatok abszolút többségének kifejezésével történik. Egyenlő számú szavazatok esetén az elnök szavazata dönt. Az adminisztrációs tanács tárgyalásait jegyzőkönyv útján örökíti meg és ezt egy különlegesen regisztrált be és a kamara titkára és elnöke aláírja.

84. szakasz: A tanács ülései nyilvánosak, azonban zárt ülésnek lehet nyilvánítani a többség határozata révén. Azok az ülések, amelyek a költségvetést tárgyalják és szavazzák meg, nyilvánosak.

85. szakasz: A tanács azon tagjai, akik három, egymásutáni ülésről igazolatlanul elmaradtak, lemondottnak tekintendők és helyeiket megüresedetteknek nyilvánítják.

86. szakasz: A különböző tagok különleges reszortjainak ügyében ezen tagozatok adminisztrációs tanács tagjai külön ülnek össze az ügyeket tárgyalni. A tagozatok összehívása és működése ugyanolyan, mint a tanácsé. A tagozati gyűlések határozatait a tanács kell, hogy jóváhagyja. Abban az esetben, ha a kamara tanácsának teljes ülésében nem lehet elérni egységes határozatot, a jelenlevő tagok két harmadának szavazatával, akkor a kamara a különböző véleményeket a kamarák szövetségéhez terjeszti fel, amely végső fórumként dönt.

Az igazgatóbizottság

87. szakasz: A kamara folyó ügyeinek vezetését és a tanács határozatainak végrehajtását az igazgatótanács végzi, amely az elnökből, a kamara alalenőkből, a tanács által választott két tagból és a kamara főtitkárából áll, azonban ennek csak tárgyaló joga van. Az igazgatótanács hatáskörét, valamint működési körét az adminisztrációs tanács határozatai révén állapítja meg.

88. szakasz: Az iroda és az adminisztratív személyzet főnöke a főtitkár. A főtitkárt királyi rendelettel nevezik ki a miniszterelnök javaslatára, azon három jelölt közül, akiket az adminisztrációs tanács ajánlott. A titkárságot a következő feltételeknek kell megfeleljen:

- a) román állampolgársága legyen, polgári és politikai jogainak teljes birtokában.
- b) nagykoru legyen.

c) a hadsereg sorozási törvényeinek eleget tett legyen.

d) jogi doktorátussal birjon, vagy közgazdasági doktorátussal, akár a belföldi egyetemeken, vagy felsőkereskedelmi iskolák révén, akár elismert külföldi diplomája legyen.

e) legalább 5 éves kereskedelmi, ipari, vagy mezőgazdasági gyakorlata legyen, vagy pedig gazdasági jellegű köz-, vagy magánintézménynél teljesített lett legyen 5 évig szolgálatot.

89. szakasz: A szakkamarák személyzetét a kereskedelmi és iparkamarák, a mezőgazdasági és munkakamarák jelenlegi tisztviselői közül állítják össze.

90. szakasz: A szakkamarák tisztviselőit a jövőben az illetékes igazgatóbizottságok nevezik ki a köztisztviselők statutumáról szóló törvény rendelkezései értelmében. A munka-tagozat tisztviselőinek jóváhagyását a munkaügyi miniszter, a kereskedelmi és ipari tagozati tisztviselők jóváhagyását a nemzetgazdasági miniszter, a földmívelési tagozat tisztviselőinek jóváhagyását a földmívelésügyi miniszter, az intellektuális tagozat tisztviselőinek jóváhagyását pedig a nemzetgazdasági miniszter eszközli. A különböző minisztériumokból kiküldött tisztviselők, akik a szakkamaráknál teljesítenek szolgálatot, minisztériumaik személyzeti listáján maradnak tovább is, megőrizvén összes jogaikat.

A KAMARA KÖLTSÉGVETÉSE.

91. szakasz: A szakkamara szervezési és működési költségeinek fedezésére a tartomány területén levő kereskedelmi és iparkamarák, a mezőgazdasági és munkakamarák 15 százalékos kvótával járulnak hozzá a legfőbb gazdasági tanács szervezéséről szóló törvény 51, 112 és 172. szakaszában és a szakkamarák szervezéséről szóló 1936. április 29-iki törvényben előírt jövedelmekből.

92. szakasz: Minden kamara általános költségvetése úgy kell legyen összeállítva, hogy a különböző szakmai csoportok megadóztatásának

A rózsaszál

Írta: BABAY JÓZSEF

Szeretem azokat a megejtően halványarcú s kifejezetten a jószívűhez szóló történeteket, amelyek a gépvilág előtti csendes életben születtek. Ezért írtam meg az itt következőt. Nagyon kérem Önöket, higgyék el, hogy édesen igaz történet. Idézzék meg a béke-egét, amely alatt boldogságot álmodott a csend, gondoljanak a tiszta, fehér kontyra, aminőt még édesanyánk viselt, a rég eltűnt kalaptűre, a „fiáker”-re, a Velencés képet mosolygató zenélő-órákra, amelyek engedelmet, hihetetlenül komolytalan dolgoknak tűnnek ma már, holott úgy hozzátartoztak az akkor való világhoz, akár gavallérok gomblyukához a rózsá. S akár a mához a benzín... Csak a két illat között van némi különbség...

Ezerkilencszáztizennégy május tizenhetediké volt azon a napon. Hétfő.

Egyedül a polgári iskola tanári kara tudhatta, hogy miért helyezték el a kisvárosból Heller tanár urat, aki mindközönösen a magyar és német nyelvet tanította a miért érkezett a helyébe Karinai Géza ugyancsak fiatal tanár. Sugdostak ugyan egymásról, de a helyzet az volt és az maradt, hogy Heller elment és jött Karinai.

Magas, szinte kisé fákóarcú férfi volt az új tanár. Némi, akkor divatos világfájdalommal. Korra reggel érkezett, s most délelőtt tizenegy órakor lépett be Máté Sándor asztalos mester úr udvarára. Besnyák, a vénülő és derékből bicegő pedellus kísérté.

Egyenesen a műhelybe mentek. A tanár szeme meglepetéssel nézett. Máté úr s a két segéd koporsót aranyoztak. Erős enyvcsag ült a mestergerdénák magasán, lejjebb a gyaluforgács szinte színes illata. Különös hely az asztalosműhely, barátságos és komor. Játékos kedélyű számedlőtől kezdve a koporsóig mindenféle bútort készítenek benne. Különös, még akkor, igen, akkor régen... A bútorkészítők aztán használt bútorok lesznek. Egyetlen bútor a világnak a koporsó, amelyet használat után nem lehet eladni... Használt koporsó nincs. Ámen.

Máté asztalos, ahogy meglátta a pedellust s a vele érkező úri vendéget, fésztelettudón letette az

ecsetet, megtörölte keménykérgű kezét az enyves zöld köténybe, levette báránypapíráját és aietett elébük.

— Bemutatom kegyednek a tekintetes tanár urat — kezdte a bicegő pedellus a meghajolt az új tanár felé.

— Máté Sándor a nevem.

— Karinai.

— Dani mészáros úr elmondotta, hogy a kerti kisház kiadó. Azért jöttünk volna, kedves Máté uram.

A komlóbokros nagy, bölélegzettű iparoskert mélyén alacsony ereszt viselő, megcsendesegett házacska állt. Amolyan igazi kerti ház, kettős fallal. A belső fal téglá, a téglán földtől kéményig futó sűrű vadzöld borostyán. Két kis szoba, konyha, kamrácska, ennyiből állt a kerti ház. Nem az asztalos építette. Csak megvásárolta, amikor szerencsésen elbővítette pénzesládáját az úri iparosé, az uccai házzal együtt. Boronkay ezredes úr volt a régi-régi szép kert, a borostyános kicsi lak s az uccaszint álldigáló nagypélt.

A tanár felvidult. Csend, fák, virágok, vetemények. Hosszú út a ribizli bokrok között. Fakóféhér arcára mosoly telepedett és megszólalt:

— Rendben van, kérem, kiveszem a lakást.

Máté mester kikísérte őket s aztán beszaladt a feleségéhez s a lányához.

— Mi van édesapám?

A két nő rendkívülien felizgatta a dolgot. Sikálni kell. Új huzatot az ágyra. Ládd-e, te Sándor, mondtam, hogy a belső ablak rosszul csukódik! Jó-jó, a küszöbgerenda ráér, de faszindely van a tetőn. Uramisten, nyár jön, nem ázik át? Mégiscsak tanár a tanár.

Késő estig dolgozott az iparos-család. Rendbehozták a zsindeletet, új küszöböt szögeltek. Mária váltotta az állott huzatot, miután nyugtató illatú, friss szalmával tömte meg a szalmazsákokat. Az anyja megmosta az ablakokat s beaggatta mindkettőt gonddal vasalt kifestővel. Az inas felsikálta a padlót s kisöpörte a padlást. Ahogy mondani szokás, a borostyánfalú kisház nevére csillogott. Jó-fűvé vált. Szinte kiabált, hogy itt vagyok, tanár úr, itt vagyok, jöjjön kegyed, védem esőtől, vihartól, fehér villámlástól, hidegtől és kánikulától...

S mánap reggel, szóval kedden, ugyancsak a pedellus segítségével lekötöztött Karinai úr, az iparosék százszínű kertjébe.

— Baj van, anyuk, baj van. En mondom, hogy baj van. Se nem lát, se nem hall az a leány. Débe is mondom neki, ha ráérsz, édes gyereken, mert mégiscsak megholt ez a Füzesy, osztán most már kell a koporsó, lépj át ennyért a Rotter boltba. De tudod, háromszor is kellett mondanom, amíg felért az értelme — mondta aggodalmasan az asztalos.

— Igazad van, ember, én is látom. Hát, édes Istenem, szerelmes — adogatta a szót megadással Máténé asszony. — Fiatal, most bomlik szegénykém s ő tudja kiért. Négy polgárit végeztettünk vele, eszes is, szép is, szíve is van, jól erősödött a kebele is, mikor lenne tavaszban, ha nem most.

— Osztán neked mit sugall az anyaérzés, vajjon kibe?

— Nem kérdeztem. Nem is kérdezem, amíg nem szól. Mert amikor te kezdél körülöttem kaskadni, ugyanígy voltam, mint a leányom most. Se láttam, se hallottam. Ekkor anyám szegény kérdezte tőlem, hogy ha már szeretek valakit, hát kit. Mondtam, hogy téged. No, kaptam erre két olyan pofont, hogy menten kiabándultam belőled.

— Né, csak né, de azért mégis hozzámgyűltél — ugrott fel az öreg.

— Bár ahhoz mentem volna, akibe a megkerdezteskor csakugyan szerelmes voltam — fáradt el a szava a sovány asszonyéknak és kijment a konyhába.

Az asztalos utánanézett és mosolygott. Aztán így dörmögött:

— A fene tud a fehérepeken eligazodni. Ugy szeretett ez engem, hogy egy évig árt utánam, amikor katona voltam.

Máté Mária, ez a döbbenetes szép, vidámkék szemű, édesen telt keblű iparosasszony ezalatt künn a kerti házban rendezgetett. Nagy asztal állt a komlóbokrokra merengő ablak között, tele a polgáristák iskolai dolgozataival. Kék tinta, jircs tinta. Fekete ceruza, kék és piros ceruza...

A dolgozatok mellett nagy, kockáshátú füzet, rajta kaligrafált, szép betűk: Versem, 1914.

Mária tekintete megsimogatta a vaskos füzetet. Aztán kikémlelt a kerti útra, nem jön-e a tanár. Nem is jöhetett, hiez mondtotta volt reggel, hogy ma kirándulásra viszi az osztályt.

Felnyitotta a füzetet s az ágy szélére dőlve, olvasta a felül való verset. Amúgy susogva is, hangosan is. Ezt mesélték a kis rimék:

jövedelméből a megfelelő részt juttassák az illetékes szakkamarai tagozatnak, amelynek illetékes megyei hivatalát is képezik.

A kamara adminisztrációs tanácsának megválasztott költségvetését életbeléptetése előtt jóvá kell hagyják a munkaügyi miniszter, a nemzetgazdasági miniszter, a földmívelésügyi miniszter, a nemzetnevelésügyi miniszter és a közlekedésügyi miniszter. Mindegyik miniszter az illetékes tagozatra vonatkozó szakkamarai költségvetést hagyja jóvá.

93. szakasz: A költségvetési év április elsején kezdődik és a következő év március 31-én zárul.

94. szakasz: A közhatóságok könyvelési törvényének rendelkezései alkalmazandók a kamarák és szövetségeik könyvelésében.

95. szakasz: A szakkamarák jövedelmét a pénzügyigazgatóság inkasszája és könyveli a számlájukon, egyszerre az illetékes adókkal.

96. szakasz: A szakkamara számvitele egy bizottság ellenőrzése alatt áll, amely bizottság a munkaügyi miniszter, a nemzetgazdasági miniszter, a pénzügyminiszter és a földmívelésügyi miniszter egy-egy megbízottjából tevődik össze. Ezen bizottság jelentése csatolandó ahhoz az elszámoláshoz, amit évenként a legfőbb számvevőszékhez küldenek be.

A KAMARA TANÁCSAINAK FELOSZLATÁSA.

97. szakasz: A szakkamara igazgatótanácsát a következő esetekben elhet feloszlatni:

a) ha az állam magasabb érdekei ellen működik;

b) ha tagjainak száma felére, plusz egyre csökken;

c) rendetlen, vagy csalárd számvitelért, a melyet egy bizottság állapít meg, melynek tagjai a pénzügyminisztérium, a munkaügyi minisztérium és a szakkamarák szövetségének egy-egy megbízottja. A feloszlatás királyi rendelettel történik, minisztertanácsi jegyzőkönyv alapján,

a szakkamarák szövetségének véleménye meghallgatásával.

98. szakasz: A feloszlatási rendeletben ki-nevezik az interimár bizottság tagjait is.

99. szakasz: A szakkamarák interimár bizottságai 15 tagból állanak, 3 tag a kamara minden tagozata számára, akiket az illetékes szakmai céh tagjai közül neveznek ki. Az interimár bizottság ugyanolyan jogokkal és kötelezettségekkel működik, mint a kamara adminisztrációs bizottsága.

100. szakasz: A szakkamarák szövetsége közhivatal, amely jogi személyiséggel rendelkezik. Székhelye az ország fővárosában van.

101. szakasz: A szövetség hatásköre a következő:

a) irányítja és egy vonalba hozza az összes szakkamarák működését;

b) határozott módon megformálja azokat a javaslatokat, amelyek az ország összes gazdasági tényezőinek termelését előmozdítják;

102. szakasz: A szövetség vezető szervei a következők:

a) adminisztrációs tanács;

b) igazgatótanács;

AZ ADMINISZTRÁCIÓS TANÁCS.

103. szakasz: A szakkamarák szövetségének adminisztrációs tanácsa a szakkamarák elnökeiből és minden kamara két alelnökéből tevődik össze. A két alelnököt sorshuzás útján választják ki.

104. szakasz: A szövetség a munkaügyi miniszter elnöke alatt alakul meg. Megalakulás után a tanács egy elnököt és két alelnököt választ. Az elnöknek és az egyik alelnöknek állandó lakhelye kell legyen az ország fővárosában.

105. szakasz: Az igazságszolgáltatás előtt a szövetséget az elnök, vagy alelnökök egyike képviseli.

c) tanulmányozza mindazokat a kérdéseket, amelyek az ország gazdasági és társadalmi elrendezkedésére vonatkoznak, így a nemzeti termelés megszervezését, a mezőgazdasági munka megszervezését és védelmét, az ipar és kereskedelem megszervezését és védelmét, a mezőgazdasági termékek értékesítését, az export megszervezését, a szállítási és vámpolitikát, a szellemi tulajdon védelmét, valamint a szellemi munka elősegítését;

d) betölti mindazon hatásköröket, amelyeket különleges törvények alapján adtak a kereskedelmi és iparkamarák, valamint a munkakamarák szövetségének, amelyeket helyettesít;

e) képviseli a kormány és a hatóságok előtt az összes szakkamarákat általános érdekű kérdésekben;

f) véleményt ad az összes törvénytervezetkről és szabályrendeletekről a gazdasági és társadalmi kérdésekben;

A vezető szervek

106. szakasz: A 79. és 80. szakasz első bekezdése, a 81. szakasz és a 82. szakasz a szövetség tanácsára is vonatkozik.

107. szakasz: A szövetség vezetését és a folyó ügyek intézését a megbízott igazgatótanács végzi, amely az elnökből és a két alelnökből áll, akiknek a szövetség vezérigazgatója asszisztál.

A SZÖVETSÉG TISZTVISELŐ SZEMÉLYZETE.

108. szakasz: A szövetség vezérigazgatóját királyi rendelettel nevezik ki a munkaügyi miniszter előterjesztésére a szövetség igazgatótanácsának ajánlása alapján. A köztisztviselőkre vonatkozó törvény rendelkezései a vezérigazgatóra is alkalmazandók. A szövetség vezérigazgatójának ugyanazon követelményeknek kell megfelelnie, amelyeket a szakkamarák főtisztjairól

Elment a szívem egyszer vándorolni,
A piros vállán kis tarisznya volt,
A tarisznyában ezer, apró holmi,
Ezernyi kedves apróságdalolt...

Vásár volt éppen a künn, a sétatéren,
Száz sátor állt és játszott a cigány,
Dalolt az ég is, vígan, csodaképen
S bohócot tolt a bohóc, taligán...

A sétatéren, éppen, pont közepén,
Tarisznyás szívem is sátoztott ült.
Víg volt a vásár. A hentesné kövéren
Kolbászt, hurkát és pecsenyét sütött.

S kezdett a szívem vígan kiabálni,
Hahó, hahó, vándoros szép sereg!
Parancsoljatok sátramnál megállni,
Mindent vehettek nálcám, embereim!

Van átkom, búm, van másszámra vétek
Gyalázkodás és sok keserű könny!
Fakadt sáhajból főzött drága étel,
Gúny, szívtelenség, harag és közöny!

Vásárosok, hé, akad még egy ritka,
Gyönyörű áru, hinni sem merem,
Hogy há és áldott, tiszta minden titka,
Ugy hívják őt, hogy Igaz Szeretlem!

S fogyott az áru, dőlt a pénz szívemre,
Fogyott az átok, gúny, s a barna bú...
Tódult a nép és mondhatom hitemre,
Ott alkudott a város és falu...

Csak egy maradt meg, senkinek se kellett,
S azóta is csak itt búsong velem,
Dús kedve benne senkinek se tellett,
A tisztatitku, Igaz Szeretlem.

Mária homlokát fehér merengés öntötte el.
— Istenem, költő. Tanár. Uriember. Olyan a
szeme, mint a jóság. Szeretem. Nagyon szeretem.
Almadozva ment végig a kerten.

A messzi nap édes árnyékot vetett alakjáról a
veteményes ágyak kockáira.

Benn, a nagyszobában így szólt hozzá az
anyja:

— Te leányom. Igen sűrű a sáhajásod. Mi sa-
dod? Szeretsz?

— Szeretek.

— Mit?

Mária arcát meleg pír öltöztette színbe. De
nem válaszolhatott, mert kopogtak.

Sin Regina néni lépett be. Regina néni unoká-
ja oda járt „az új tanár úr elé” a polgáriba.

— Tudod, édeském, azért gyűttem, hogy hálát
tögyek. Az unokám nem kapott intőt. Csak az új
tanár keze töhette ezt a jóságot. Hoztam neki négy
szál édes rózsát...

Mária egyedül maradt. Igen, az anyja hátra-
viszi az ajándékvirágot a kerti házba. Gyönyörű vi-
rágok. Izzik a pircságuk. Tán éppen most teszi be
a vázába. A verses füzet mellé... Este majd meg-
jön Karina, fáradtan, csendesén. És, hiszen köl-
tő, s „a költők jelképek fűszála a virág” — lehajol
majd a rózsák fölébe. Talán meg is csókolja a szir-
mokat. Illatukat pedig beszívja.

Egyszerre a megkomorodott színű Mária-kép
felé fordult, térde megrögyött s le is térdelt pillá-
nattal később. Kezét összekulcsolta s így imádko-
zott:

— Szeretek egy férfit, Szűzanyám, te drága
akinek neve mását viselhetem, segíts. Boldogtalan
vagyok. Karina! Kupekékhez jár. Kupek Sárának
udvarol. Engedd, hogy elműljék életem s piros ró-
zsák legyenek, ó Égi asszony! És engedd, hogy aszta-
lára kerülhessek, hogy egyetlenegyszer hajoljon
főlem az ajka.

Zajt hallott.

Felugrott.

Pedig nem jött senki.

A nagyszoba sarkában állt az apja vasárnapi
pihenőszéke. Nagy, számafonatú karcszék. Oda
ült le.

És nézte a Mária-képet.

De nem sokáig.

Megint kopogtak. Új vendéggel jött vissza az
anyja. Szolimán Istvánnal. Mária felugrott. És
csak úgy magában susogta riadtan: Jézus...
Szolimán, a fiatal kertész, odaállt elébe. Köhö-
gött zavartan.

Máténé kiment.

— Kedves jó Mária — kezdte a szélesvállu,
erőstenyerű, barnaarcú férfi —, jeleztem jöveletem
kedves szüleinek. Kertészetem kicsiny, de eltart
szépeken. Család után vágyom. Jönne-e, izé...
lenne-e kegyed... izé... minthogy mély szere-
tettel eszdek kedves keze után.

Olyan mély csend zuhant a szobára, hogy hal-
lották a lélegzetüket... Igen, ez nem más, mint
kérés... Kérőbe jött ilyen egyszerűmód a kis-
város fiatal kertésze. Őt akarja feleségül, szép Má-
té Annát, azaz először jegyesül. Aztán feleségnek.
És később majd anyának.

Valami sikoltott a lányban. Nem! Nem! Nem!

— Nézze, István, kérem, nézze csak, én...

— Drága jó Máriácska kisasszony. Nem ké-
rek én azonnal választ. Jöhetnek holnap is.

— Jó — mondotta a leány és remegett meg
egyedüllet vágytól —, jöjjön át majd holnap.

— Igenis...

S mikor egyedül maradt s visszavágyott a pi-
hentető-székre, újból a Mária-képre selymesült ta-
kintetéből a könyörgés.

— Asszonyunk, Mária! Engedd meg, hogy ró-
zsaszál legyek...

És megtörtént a csoda.

Szép Máté Mária rózsává változott.

Ó, olyan furcsa volt, hogy édes, magas rózsá-
szálként ott ringatta a szél Szolimán István fiatal
kertész kertjében. A rózságy szélén... Cseppecs-
két messzebb a többiekől.

Ujjongani szeretett volna. Kiáltani. Gyönyörű
volt felette az ég. Leirhatatlan érzés — virágnak
lenni. Könnyednek... Gyökerei daloltak a porha-
nyó virággy földjében. Szára tüskéiben távolról
sem érzett rosszindulatot. Azok most az őt védő
körmei... Különös...

Látta, hogy a nap már pihenni készül... Jaj,
ez a Szolimán nemsokára indul — tegnap járt ná-
luk s akkor ő még lány volt — igen, hatórátát me-
gyen hozzájuk a válaszáért... Az ő válaszáért...
Nevetni szeretet volna.

— S nem fog leltni, mert én piros, tiszta rózsá-
szál vagyok.

Egyszerre felfigyelt. Csikordult a virágkert-ajtó.
Szolimán István jött, a gazda.

— Persze, virágkat visz hozzánk — gondolta
Mária —, persze, hisz tegnap se járt üres kézzel.

A kertész kissé összehúzott homlok alól viza-
gálta a virágait. Aztán megpillantotta őt. Oló vil-
lant a kezében. Isten!

Hasogató, halált idéző fájdalom volt.
De Szolimán István már látta is. Besietett ve-
le a földszintes házba s letette a nagy barna sző-
-

tól követelnek meg. A vezérigazgató vezeti a szövetség ügyosztályát.

109. szakasz: A jövőben a szövetség tisztviselőit az igazgató tanács nevezi ki és a munkaügyi miniszter hagyja jóvá a kinevezést.

110. szakasz: A kereskedelmi és iparkamarák szövetségének jelenlegi tisztviselői jog szerint átmennek a szakkamarák szövetségéhez azal a ranggal és fizetéssel, amelyhez most joguk van és megőrzik összes jogaikat, amely szá-

A szövetség költségvetése

112. szakasz: A szövetség jövedelme abból a 10 százalékos kvótából tevődik össze, amely az összes kereskedelmi és iparkamarák, mezőgazdasági és munkakamarák aditionális kvótájuk jövedelméből juttatnak számára. Ezt a kvótát a pénzügyigazgatóságok inkasszálják és külön számlán könyvelik a szakkamarák szövetsége számára. A letéti összegek elismervényeit legkésőbb 10 napon belül el kell juttatni a szövetséghez, ugyanakkor kimutatást kell küldeni számára a havi inkasszóról és letétekről, feltüntetve egyidejűleg az összes aditionális illetékeket, amelyeket a kereskedelmi, ipari, mezőgazdasági fizetési adókból és a szabadfoglalkozásuak adójából vontak le a kamarák számára.

113. szakasz: A szövetség költségvetését az igazgatótanács állítja össze, az adminisztrációs tanács szavazza meg és jóváhagyás végett be kell terjeszteni a munkaügyi miniszterhez.

114. szakasz: A 96, 97, 98. szakaszok, valamint a 99. szakasz második bekezdése alkalmazandó a szövetségre is.

115. szakasz: A kereskedelmi és iparkamarák szövetségének teljes vagyona jelen törvény kihirdetésétől jogszerint a szakkamarák szövetségének tulajdonába megy át, de felelősséggel tartozik mindazon kötelezettségeikért, amelyeket a kereskedelmi és iparkamarák szövetsége törvény, vagy szerződés útján vállalt.

közepére. Lefektette. Őt, a leállított rózsaszálát... És Szolimán István öltözködni kezdett, ünnepi-ba. Mária nem tudta elfordítani virágfejét s még pirosabb lett a pirosánál. Szépségesen pirultak szírmái.

Erőtestül, edzett, vasiznú férfi a kertész. Ahogy mosta felsőtestét a bekészített nagy nyárfamedencében, villogón peregetek le domború melléről a vízcsépek száza. S ha pirult is rózsza-Mária, meg kellett állapítania, pompás ember a kertész. erősen, védelmezően férfi.

És mikor indult s őt tartotta a kezében és amikor, éppen a Barakonyi-sarok előtt a szájához simította, szinte megcsókolta s így susogott:

— Jaj, te drága rózsza, csalogasd te is Máté Szép Máriát, hogy oltárhoz vihesse vágyódó szívem — nem is haragudott... Szinte jól esett a lejtény puha száját érezni szírmáin... Mosolygott. Szólt is, de hisz virág volt s ki ért a rózsák nyelvén...

— Kelj fel, édes galambom! Elakadtál? Várakodj! Lányom!

Máté asztalos úr hallatta ezeket a dörgő szavakat. Erre riadt fel Mária. Felugrott.

— Édesapám! Maga az?

— En hát! Elszundítottál?

— El. S tudja mit ámodtam? Rózsza voltam, papa...

— Ejnye no! Ma adj te csak leány. A rózsát leállózák s amikor elhervad, kidobják. Igaz-e? De a rózsza marad az egyetlenem, airod bezártáig. Igaz-e?

Másnap este pontosan hat órakor érkezett Szolimán István. Ünnepeiben. Szerényen. Egyetlen szál piros rózsát hozott...

Odaállt Mária elé.

És hallgatott és várt s bajusza alján édes izomú mosoly remegett.

— Örülök, hogy eljött — mondta Mária. — Hívesen leszek a felesége

— Édes rózsaszálam...

A tanár ekkor ment keresztül az udvaron. Egyedül. Fakón. Furcsa szavakat mormolt. Egy-egy simító rímeket...

Este lett s a csillagok mögül halk danájú csempék szivárgott...

mukra a köztisztviselők törvényében biztosítva van, ugyszintén nyugdíjjogukat is.

111. szakasz: Az igazgató bizottság időlegesen is alkalmazhat olyan személyeket, akik tudásukkal képesek a szövetség által felvetett kérdések megoldásánál közreműködni. A kereskedelmi kamarák szövetsége kebelében működő tanulmányi bizottság tagjai jelen törvény kihirdetésével jogszerint átmennek a szakkamarák szövetségébe.

116. szakasz: A szakkamarák szövetségének szervezési és működési módjait az a különleges szabályrendelet állapítja meg, amelyet a szövetség készít és amelyet királyi rendelettel jóváhagytak a munkaügyi, a nemzetgazdasági és a földművelésügyi miniszter jelentése alapján.

117. szakasz: A munkaügyi minisztérium a nemzetgazdasági, a földművelésügyi, a nemzetnevelésügyi és a közlekedésügyi minisztériumokkal együttműködésben, jelen törvény kihirdetésétől számított egy hónapon belül elkészíti az egész ország területére vonatkozólag a szakcsoportok listáját, amely tartalmazza azt az öt szakmai csoportot, amely a 2. szakaszban van körülírva.

118. szakasz: Az összes céhek és szövetségek, amelyeknek elismerték jogi személyiségét, az 1938. évi október 12-iki magántisztviselő, munkás és kézműves céhtörvény értelmében, valamint azok az egyesületek, testületek, kollégiumok és szövetségek, melyek fel vannak sorolva a jelen törvény függelékében, tovább működhetnek, azon törvények alapján, melyeknek értelmében megalakultak, ha azok nem ellentmondóak a jelen törvény rendelkezéseivel.

119. szakasz: Az összes többi szövetségek, csoportosulások, szakmai szindikátusok és federációk, melyek jelen törvény kihirdetésekor az 1921. május 26. szakmai szindikátusokról szóló törvény értelmében működtek, melyek 1924. február 6-án és 1937. április 29-én módosítottak a jogi személyiségekről szóló törvény módosítása révén, vagy amelyek különleges törvények értelmében működnek, jelen törvény kihirdetésétől számított 2 hónapon belül kötelesek eleget tenni jelen törvény rendelkezéseinek és a célból kötelesek kérelmet intézni a munkaügyi miniszterhez, hogy meghosszabbítsák jogi személyiségük elismerését. Kötelesek jelen törvény kihirdetésétől számított két hónapon belül a munkaügyi minisztériummal közölni a céhek és szövetségek regiszterébe való beírásuk érdekében a következő adatokat:

Kimutatás a 18. szakasz rendelkezéseiben említett egyesületekről, testületekről, kollégiumokról és szövetségekről

1. Tanítók szövetsége;

2. Középiskolai tanárok szövetsége;

3. Egyetemi tanárok szövetsége;

4. A klérus egyesülete;

5. Mérnöki kollégium;

6. Építészek testülete;

7. Orvosi kollégium;

8. Allatorvosi kollégium;

10. Ügyvédszövetség;

11. Könyvszakértők testülete.
- Szakmai kategóriák, amelyekre alkalmazák a törvényt:
- I. MUNKASKATEGÓRIA.

a) Ipari munkások.

1. Fém- és elektromos munkások;

2. Bányászok;

3. Petróleum munkások;

4. Építők;

5. Fások;

6. Textil és ruházatiipari munkások;

7. Bőr- és cipőipari munkások;

8. Vegyipari;

9. Élelmiszeripari;

10. Dohány- és gyufagyári munkások;

11. Nyomdaipari munkások;

12. Könyvkötők és dobozkészítők;

13. Fényképészeti munkások;

14. A higiéniai vállalatok munkásai;
15. A vendégipari;

16. Kikötő- és szállítási munkások;

17. Tengerészek;

18. Hivatásos autózvezetők;

19. Nemesfémekkel dolgozó munkások és látszerészek;

20. Cukrász és hasonló foglalkozásu munkások.
- b) Magántisztviselők.

1. Technikaiak;

2. Magántisztviselők;

3. Kereskedelmi utazók.

a) az alapszabályokat, amelyek összhangba vannak hozva jelen törvény rendelkezéseivel;

b) az alapszabálymódosító közgyűlés jegyzőkönyvét;

c) az igazgatótanács és felügyelő bizottság tagjainak névsorát. A céhek és szövetségek regiszterébe való beírást csak az 5. szakaszban említett bizottság végzése alapján eszközlik.

Fenti követelmények teljesítése alól mentesek azok a céhek és szövetségek, amelyeket az 1938. évi október 12. törvény alapján ismertek el és amelyek megtették a 47. szakaszban foglalt bejelentéseket.

120. szakasz: Az összes kérések és folyamatos ügyiratok, amelyekre a céhek vagy a szövetségnek szüksége van minisztériumokkal, vagy hatóságokkal szemben a jogi személyiség elnyerésére, valamint minden vagyoni természetű okmány, mentes a bélyeg- és iktatási illeték alól.

121. szakasz: A munkakamarák szövetségének összes ingó. és ingatlan vagyona a munkaügyi minisztérium tulajdonába megy át, mely átveszi a szövetség összes kötelezettségeit, melyek törvény vagy szerződések folytán állottak elő.

122. szakasz: Minden olyan konfliktus, a mely a szakkamarák között vagy a szakkamarák szövetsége között előfordul, mint első és utolsó fórum, a munkaügyi miniszter döntése alá tartozik.

123. Mindaddig, míg megalakulnak a szakkamarák adminisztrációs tanácsai, a jelen törvény rendelkezései értelmében a munkaügyi miniszter minden szakkamarához és szövetséghez interimár bizottságot nevez ki. A kamaráknál az interimár bizottság 15, a szövetségeknek pedig 5 tagból áll, akiket a 99. szakasz szabályai szerint neveznek ki.

124. szakasz: A jelen törvény helyettesíti 1938. október 12-iki munkás, magántisztviselő és kézműves céhek elismeréséről és működéséről szóló törvényt, valamint a szakmai szindikátusokról szóló 1921. május 26-iki törvényt az 1924. február 6-iki és az 1937. április 29-iki módosításokkal együtt és így ezen törvények rendelkezései, valamint minden más törvény rendelkezése, szabályrendelet, vagy miniszteri határozat, amely ellentétes a jelen törvénnyel, hatálytalaníttatik.

125. szakasz: Egy végrehajtási utasítás fogja megadni a részletes felvilágosításokat a jelen törvény általános rendelkezéseire vonatkozólag.

Armand Calinescu miniszterelnök.
Mihail Ralea munkaügyi miniszter.
I. Bujoi nemzetgazdasági miniszter.
N. Cornateanu földművelésügyi miniszter.

Elsőrendű
saját órajavító
műhelyemben
olcsó árak!

Farkas óras-
mester

Str. Eminescu 15.

Vannak értékpapírai?

El ne mulassa azok szakszerű ellenőrzését, így mindig pontosan értesülve van az seteleges nyereményekről, az értékpapírok mindenkor árfolyamáról. Forduljon hozzám bizalommal. Válaszbélyeg melléklendő.

MARKUS STEFAN, Arad Bul Reg. Ferdinand 39 szám.

c) Kézművesek

1. Fém- és elektromos ipariak;
2. Építőipariak;
3. Faipariak;
4. Textil és ruházati;
5. Bőr és cipőipari;
6. Nyomdaipari;
7. Fényképész;
8. Borbély és fodrász;
9. Élelmiszeri vállalatok;
10. Autóvezetők;
11. Nemesfémekkel dolgozó és látszerész kézművesek;
12. Cukrász és hasonló foglalkozású kézművesek.

II. IPARI KATEGÓRIA.

1. Fémipar;
2. Petróleumipar;
3. Extraktív ipar;
4. Textil és ruházati ipar;
5. Erdőkitermelés és faipar;
6. Bőr- és cipőipar;
7. Élelmiszeripar;
8. Építőipar;
9. Elektromosipar;
10. Papíripar;
11. Nyomdaipar;
12. Szállítás.

III. KERESKEDELMi KATEGÓRIA.

1. Bankkereskedelem;
2. Biztosítás;
3. Termény, főzelék és takarmány kereskedelem;
4. Élelmiszer;
5. Ital;
6. Fűszer és csemege;
7. Könyv- és papirkereskedés;
8. Drogeria;
9. Üveg- és háztartási cikkek kereskedelme;
10. Ezüstáru, ékszerész és műtárgy kereskedelem;
11. Elektromos anyagok kereskedelme;
12. Automobil, motorbicikli, bicikli és alkatrész kereskedelem;
13. Vaskereskedelem;
14. Építőanyag kereskedelem;
15. Fűrészáru és faáru kereskedelem;
16. Rövidáru kereskedelem;
17. Cipő- és bőrkereskedelem.

IV. FÖLDMIVELÉSI KATEGÓRIÁK.

1. Mezőgazdaság;
2. Kertgazdaság;
3. Gyümölcsgazdaság;

KEDVELYES ÉTTEREM.

- Pincér!
- Parancsoljon nagyságos úr.
- Vigye el attól az úrtól a levest, nem halljuk a zenét.

Az Erdélyi Fakereskedők Egyesülete mozgalmat indított a fűrészáruk árának megváltoztatására

Augusztus elsejétől a puhafakartell ismét emelte az árakat.

Az Erdélyi Fakereskedők Egyesülete, amely tudvalevőleg Arad székhellyel működik, országos mozgalmat indított annak érdekében, hogy az egyezményes fatermelők a fenyőfűrészáru egységárát ne az ab rendeltetési állomás, hanem az ab feladóállomás állapítsák meg. Az ármezgállapításnak ez a módja jelentős megtakarítást jelentene a fakereskedők részére, mert ebben az esetben nem kellene a f. r. g. l. miadót és a számlabélyeget a vasúti fuvarért is megfizetni. A jelenlegi árakban ugyanis a vasúti fuvar is benne van. Az így előálló különbözet egy vagonnál 5—600 leit és egy közepforgalmú detail-futepelnél évi 25—30 ezer leit tesz ki, amit a fakereskedők megtakaríthatnának. A fatermelőkhez intézett átiratában az egyesület utal arra, hogy a forgalmazó- és a belyegtörvény nem követeli meg az áru árának ab rendeltetési állomás szerinti megállapítását, így tehát, ha a vállalatok teljesítik a kereskedők kérését, kihágást nem követnek el, ugyanakkor azonban jelentős megtakarításhoz jutnak a kereskedők. A fatermelő vállalatok egy része ebben már hozzájárult a kartellárak ilymódon való megváltoztatásához és ezt a kérdést egyik legköze-

4. Szőlőtermelés;
5. Szárnyas és állattenyésztés;
6. Erdőgazdaság;
7. Méhészet;
8. Selyemhernyótenyésztés;
9. Halászat.

V. INTELLEKTUALIS FOGLALKOZÁSOK KATEGÓRIÁJA.

1. Nevelők és tanítók;

2. Középiskolai tanárok;
3. Egyetemi tanárok;
4. Klérus;
5. Mérnökök;
6. Építészek;
7. Orvosok;
8. Állatorvosok;
9. Gyógyszerészek;
10. Ügyvédek;
11. Újságírók írók és képzőművészek;
12. Könyvszakértők.

Követésre méltó példák

Nagyvárad és Szatmár iparos intézményeit látogatta meg Teleki Adám gróf

Gyönyörű eredményeket értek el a város törekvő magyar iparosai

A magyar iparosságnak ma egyik legnagyobb problémája a tanonciskolák és tanoncotthonok kérdésének gyakorlati megoldása, ami elsősorban is azért fontos, hogy az iparosztály utánpótlása ne szenvedjen hiányt.

A Magyar Népközség ipari alosztályának legsürgősebb feladatai közé tartozik a fenti kérdések megoldása, hogy ezáltal a tanuló ifjuság nevelése és kiképzése hátrányt ne szenvedjen.

A törekvő és ügybuzgó iparosság jóvoltából és az egyházi hatóságok támogató ereje mellett már több városban életre kelt néhány tanonciskola és tanoncotthon, ahol a legjobb kiképzésben és nevelésben részesülnek a tanuló gyermekek.

Látogatás a nagyváradai tanoncotthonban.

Ez alkalommal a nagyváradai iparos tanoncotthont szeretném bemutatni, amelyet az ottani iparosság és a református egyház közösen tart fenn a Teleki-uccai püspöki modern, új épületének földszinti helyiségében.

A tanoncotthonban dr. Soós István nagyváradai országgazdasági képviselő kalauzol, hogy a vendégként ott tartózkodó gróf Teleki Adámnak, mint az iparos ügyek vezetőjének bemutatja ezt a nagyszerű és mintaképű szolgálati intézményt.

Amint belépünk a tanoncotthon helyiségébe, elsősorban is a feltűnő tisztaság, rend és fegyelem tűnik fel. A bennlakók jövevényekre a hálótermekbe sietnek és mindenki az ágya mellett foglal helyet. Az öt hálóterem tágas és világos. Minden tanulónak külön vaságya van, szalmazsákkal, jó párnával és meleg takaróval ellátva. Minden ágy mellett egy-egy éjjeli szekrény is áll. A ruhaszekrények a folyosón vannak elhelyezve. A tanuló ifjak tisztán és rendez-

sen vannak öltözve és dr. Soós képviselő kérdéseire mindannyian ellátásuk és gondozásuk legnagyobb elismerését nyilvánítták. A öt hálóterem kívül, ahol 70 gyermek részére van hely, külön társalgó szobájuk van, ahol ping-pong asztal, sakk és dominó játékok állanak rendelkezésükre. Külön szép nagy viaszkos vászonnal behuzott asztalokkal ellátott ebédlőjük is van, ahol részükre egy külön szakács szerény, de izletes ételeket főz.

A szuterén helyiségben vannak a fürdő, a mosókonyha és más helyiségek, amik mind központi fűtéssel vannak ellátva.

A tanoncotthon 1933-ban létesült és egy tanulóval kezdte meg működését. De azóta fennállt és évről-évre mind több és több tanuló nyer ott elhelyezést. A fiúk frissek és jókedvűek, látszik a gondozás hatása, mert a farszto mindennapi munka után is kitűnő színben vannak.

Igazán dicséret és elismerés illeti mindazon vezetőket, akik ezt a tanoncotthont irányítják, valamint azokat is, akik anyagi támogatásukkal lehetőséget nyújtanak arra, hogy a jövőben magyar iparosság utánpótlását biztosítsák.

A nagyváradai magyar iparostanoncotthon minta és példaképül szolgálhat minden város magyar iparosságának, hogy igen is, lehet intézményeket létesíteni és odaadó áldozatkészséggel azokat fenn is tartani.

Gróf Teleki Adám szatmári látogatása.

Gróf Teleki Adám utja alkalmával a szatmári iparosságot is meglátogatta, ahol Kondor Gyula és Szűcs Kálmán iparosvezérek fogadták és tájékoztatták az iparosság képviselőjét. Kondor Gedeon a Szatmári Iparos Olvasókör és az Aggmenház elnöke bemutatta példásze ü intézményüket: az aggmenházat.

Mintaszerű modern épület ez az aggmenház, ahol előregedett iparos férfiakat és nőket helyeznek el, de üres hely esetén másfoglalkozásukat is felvesznek. Szép, tiszta, világos szobák vannak rendes, jól megvetett ágyakkal. Van zuhany és fürdőszoba is. Az ellátás rendes és jó elegeket kapnak az öregek.

A vasárnapi étlap a következő volt: Huslevés, töltöttkáposzta és két-két darab krémes. Az öreg lakók nagy elismeréssel dicsérték a vezetőséget, melynek élén Kondor Gedeon elnök áll. Segítségére vannak még: Scholtz Emil, dr. Tevely József ügyész, dr. Ambrózi Pál titkár, Benes József és Gábor Ferenc vezetőségi tagok.

Az aggmenház 1928-ban alakult, a mai új épület pedig 1935-ben készült el és nyílt meg. Ezen tíz év alatt 29 aggot látott el a menház. Jelenleg 6 férfi és 3 nő lakója van.

Gróf Teleki Adám képviselő elismerését fejezte ki a mintaszerű intézmény felett és dicsérrel illette Kondor Gedeon elnököt, valamint segítő társait, akik ilyen nemes intézmény fenntartásáról is tudnak gondoskodni a mai időkben.

Magyar iparosok! A példák mintaszerűek, amiket minden városban valóra kell váltani, mert ilyen intézmények létesítésével teljesítjük igazi szociális feladatunkat.

Dr. Vassó Endre

Az alkalmazott nyári szabadsága

Mikor jár kártérítés az elmaradt szabadságért

Az alkalmazottak nyári szabadságának idejét aktualisan tartjuk a munkaszervezési törvény vonatkozó része körül legutóbb kialakult joggyakorlatot ismertetni. Amint tudjuk 10 éve van életben a munkaszervezési törvény és ez idő alatt részben a módosításokkal — legutóbb a múlt év augusztusában és októberében hozott törvényekkel — részben pedig a joggyakorlattal elsimultak azok a félreértések, amelyek a törvény kezdeti alkalmazása körül felmerültek. Mindenekelőtt összegezzük, hogy az alkalmazottnak mennyi szabadság időre van szüksége: A tisztviselők 1—3 évi szolgálat mellett 10 napos, 3—5 évi szolgálatnál 14 napos, 5—10 évi szolgálatnál 21 napos szabadságra tarthat igényt 10 éven felül minden évi szolgálatnál egy nappal növekedik az évi szabadság idő, amely azonban a 30 napot meg nem haladhatja.

A munkásoknál 1—3 évi szolgálatnál 7 nap, 3—5 évnél 10 nap, 5—10 évnél 14 nap a szabadság idő és minden évi szolgálat után emelkedik.

A szabadságot az alkalmazott nem kérheti bármikor, hanem azt olyan időben kapja meg, hogy azáltal a vállalat normális menete ne szenvedjen. E tekintetben a joggyakorlat mondja ki ezt az elvet, mert maga a törvény csak azokról az üzemekről intézkedik, ahol legalább 10 alkalmazott van és ezeknek szabadságtáblázata az év május végéig kifüggesztendő.

A szabadságidőre az alkalmazott nem a legutóbbi fizetését kapja, hanem a

legutóbbi háromhónapos fizetése átlagát.

Ha tehát valakinek a fizetése a szabadságidő előtti hónapban leszállított, akkor a szabadságidőre többet kap, mint amikor dolgozott. Az akkord munkások szabadságidőre járó fizetése az utolsó három hónapban elért fizetés közép arányosa. Ezt mindig napokra kell kiszámítani, vagyis az osztó szám a három hó alatti munkanapok összege lesz. Általában

a szabadságnapok alatt csak munkanapot lehet venni,

tehát a közbeeső szüneti napok számításba nem jönnek.

A munkaadó köteles a szabadság megadására és ott terhezi a bizonyítás arra, hogy a szabadságot megadta. (Semmitőszék III. 1936.) A szabadságidő betöltött évekre szól, az év a naptári évek szerint számítható és a szabadságidő elmaradásáért

kártérítés csak az év leteltével esedékes,

mivel a munkaadó az év végéig bármikor megadhatja a szabadságidőt. Ezekből folyik, hogy ha egy alkalmazott például az év tavaszán lép be a következő év végéig megadható neki a szabadság és abból kifolyólag kártérítésre előbb nincsen joga.

A kártérítés nagyságára nézve sokáig ingadozó volt a joggyakorlat. A törvény a kifizetés kétszeresét veszi, amit még egyes felsőbb bíróságok is úgy értelmeztek, hogy az elmaradt szabadságidő alatt már felvett fizetéssel egyenlő összeget kell az alkalmazottnak kártérítésért kifizetni. Legutóbb a semmitőszék ez év februárjában hozott döntésében tisztázta a kérdést és e szerint a fizetésen kívül

annak kétszerese jár kártérítésként,

ha az alkalmazott nem kapott szabadságot. Erre a

kártérítésre az alkalmazottnak joga van akkor is, ha nem kért szabadságot. A felmondásban levő alkalmazottnak esedékes szabadságigénye van, és az megadandó tekintet nélkül a felmondásra. Áll ez akkor is,

ha az alkalmazott hibájából a munkaszervezés és viszony rögtön hatállyal felbomlik,

mert az alkalmazottnak a szabadságidőre szerzett joga van.

Az alkalmazott csak a jogi viszony megszűnte után mondhat le jogérvényesen a szabadságról. Tehát, ha az alkalmazott már kilépett, köthet egyezséget a szabadságidő elmaradása miatt járó kártérítés tekintetében, de érvénytelen olyan nyilatkozat, amely

az utolsó fizetés felvétele előtt a munkás vagy a

tisztviselő részéről olyan tartalommal adatik, hogy a szabadságidő miatt nincsen kártérítési követelése.

Addig ugyanis, amíg az alkalmazott teljes neki járó fizetését fel nem vette, a jogviszony nem tekinthető megszűntnek.

Az utóbbi időben ingadozó a joggyakorlat abban a kérdésben, hogy meddig adhatja be az alkalmazott keresetét a szabadságidőért járó kártérítés iránt. 1936 decemberében a Semmitőszék olyan döntvényt hozott, hogy

az elévülési idő 3 év

úgy, ahogy azt a munkaszervezési törvény 78. szakasza a fizetésre nézve megállapítja. Van azonban újabb, ellenkező döntés, amely szerint az ilyen jog 3 év után sem évült el, hanem csak 32 év alatt. Ez a szociálisabb megoldás, mert

az alkalmazásban levő tisztviselő vagy munkás nem indít pert munkaadója ellen

csak a szolgálatból való kilépés után. Így tehát legfeljebb csak 3 évre kérheti a szabadságidő pénzét, ez pedig nem felel meg a törvény intencióinak.

A bányási bőriparosok céhe a kartell ellen

Külföldről akar nyersbőröket importálni a kartell

A bőriparosok tartományi céhe ülést tartott, amelyen Temesvár, Arad, Lipa, Oravica, Karánsebes és Orsova kiküldöttjei vettek részt. Az ülésen beszámoltak arról az új helyzetről, amely az új bőrfelvásárló kartell révén alakult ki. Az érdekeltek rámutattak arra, hogy a bőrcserzők és kisebb tőkével rendelkező bőriparosok súlyos kárt szenvednek, mert csak a kartell útján tudnak nyersbőrhez jutni, igen magas árakon. Ez a helyzet számos bőriparos létezését veszélyezteti. Heves vita után a gyűlés elhatározta, hogy küldöttséget meneszt a mező-

gazdasági miniszterhez, akitől azt kéri, engedélyezze a bőrcserzőknek, hogy a nyersbőrt továbbra is a mészárosoktól vásárolja, közvetítők kizárásával.

A belföldi nyersbőrgazdaság új alakulásával kapcsolatban az „Argus” azt jelenti, hogy a piacon erős hiány van nyersbőrökben. A feldolgozó bőrgyárak kartellje állítólag külföldről akar nagymennyiségű nyersbőrt behozni és ebben az irányban már tárgyalásokat is kezdett francia, angol, holland és svájci cégekkel.

Az adóbírságok csökkentése, vagy elengedése iránti kérések elintézésére külön bizottságot neveztek ki

A pénzügyminisztérium speciális bizottságot nevezett ki az egyenesadók igazgatósága mellé a különböző adóelengedési és csökkentési kérések elintézésére. A bizottságnak, amely Magheru semmitőszéki tanácselnök vezetése alatt működik, igen fontos hatáskört adtak. Ez a bizottság vizsgálja felül a külföldi hitelek után esedékes kamatoknál fizetendő tőkekamatadó leszállítása iránti kéréseket. Ide tartoznak mindazok a kérévények, amelyek az egyenesadótörvény 48-ik szakasza alapján már jóváhagyott 200 ezer leien aluli bírságok mérséklésére vonat-

koznak. A bizottság dönti el, hogy a bírság mérséklése és a megbírságot fizetőképessége szerint milyen mérséklést lehet adni. A bizottság döntései véglegesek, ha az érdekelt fél belenyugszik, ellenkező esetben, vagy elutasítás esetén a kihágási jegyzőkönyv ellen bírósághoz lehet fellebbezni. A bírságelengedési kérésekkel kapcsolatban a bizottságnak joga van külön vizsgálatot elrendelni, vagy kiegészítő okmányokat és bizonyítékokat kérni az érdekeltektől, amelyek alapján jóváhagyja, vagy elutasítja a csökkentési iránti kéréseket.

Részletes rendelkezés a katonai célokra igénybevehető áruk és anyagok katonai ellenőrzéséről

A Monitorul Oficial közli melyek, a teljes mennyiségben zár alá került anyagok

Augusztus 25-től kezdve — mint röviden jelentettük — katonai ellenőrzés alá kerülnek és részben, vagy egészben zár alá kerülnek úgy a nagykereskedőknél, mint az ipari termelők raktáraiban azok az áruk és anyagok, amelyek katonai célokra igénybevehetők.

A hivatalos lap ide vonatkozó rendelkezései szerint

teljes mennyiségükben

zár alá kerülnek és a hadügyminisztérium rendelkezésére kell tartani augusztus 25. napjától nemcsak a gyári raktárakban, hanem a nagykereskedők raktáraiban is a katonai és parasztáru típusú fehér vásznat; a fehérneműnek való kaki vásznat; a festetlen kaki vásznat katonai bluzok céljára, a páronként 100 grammnál nehezebb harisnyákat; a darabonként 300 grammnál nehezebb flanelingeket, az ezerméterenként 60—80 gramm közötti fehér és kaki cernákat.

70% erejéig nyers gyapot, a pamutfonalak közül a 10.1, 12.1, 14.1, 16.1, 18.2, 10.2, 10.3, 14.3 számúak, törülközők, kötszövőt kesztyűk.

Teljes mennyiségben a gyapjú és gyapjárak közül a 400 grammnál nehezebb flanelingek, páronként 150 grammnál nehezebb harisnyák, a szürkészínű takaró pokroccok, a hadsereg részére való kaki posztó,

A közönséges és merinojuh gyapjuból 80%, a hosszuszőrű (turcană) gyapjuból 60%, festetlen, vagy festett gyapjufonalból 80%.

Bőr és bőrgyártmányokból teljes mennyiségben: katonai és sportbakancsok, bőr és kaucsuk bocskorok, minden csizma, kivéve a sevrő és lakk árut.

Részben zárólva: a talp 70%, kidolgozott bőrök 70%.

Len, kender és gyarmányaik teljes mennyiségben: az ezerméterenként 60—80 grammos cérna.

Részben: 70% a len és kender vászonból, 70% az ugyanilyen hevederekből, gyeplőszárakból, kötelekből, 70% a zaboszsákokból.

Ujjas, vagy ujjatlan prémmelényekből és a szokásos báránybőr kucsmából 80%.

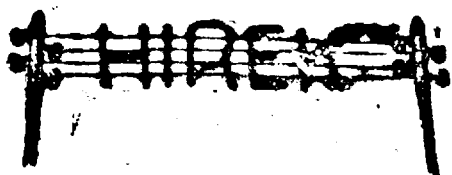
A zárolt árukat tilos eladni a hadügyminisztérium engedélye nélkül. A nagykereskedők és a raktárak csak a zárolatlanul maradó részt használhatják, illetve értékesíthetik.

Az itt felsorolt áruk, amennyiben ilyenek a vámraktárakban vannak, a vámhivatalok által kiszolgáltatathatók, de avval a kötelezéssel, hogy csak a nem zárolt rész használható és kötelesek a vámhivatalok f. hó 21-től kezdve kimutatást küldeni a hadügyi minisztériumnak a kiadott árukról.

Emelkedett a fűrészáru kivitel

Az egyes külföldi államokkal folyamatban lévő kereskedelmi tárgyalások a közérdeklődést a romániai fakivitel mai helyzete felé irányítják. Hivatalos adatok szerint az idei év első felében 420.480 köbméter fűrészelt faárut szállítottunk külföldre, ami jelentékenyen meghaladja a tavalyi kivitel arányait.

Németország az idei év első felében 117.800 köbméter fűrészárut vásárolt Romániából, míg az egész elmúlt évben csak 555.596 köbméter. Magyarország a folyó év első felében 70 ezer köbméter importált Romániából, ami 30 ezer köbméterrel haladja meg az egész tavalyi forgalmat. Az év második felében már némi visszaesés tapasztalható, ami minden valószínűség szerint a Kárpátalja visszacsatolásának tulajdonítható. Olaszország az idei év első felében 32 ezer köbméter fűrészárut hozott be Romániából, míg az elmúlt év megfelelő időszakában az olasz import csak 5 ezer köbméter volt. Anglia tavaly 11 ezer köbmétert vásárolt a román piacon, az idei évben 56 ezer köbmétert. Görögország, Irák, Szíria, Palesztina és Egyiptom együttesen 150 ezer köbméter fűrészáruval szerepelnek Románia első félévi exportstatistikájában.

AZ IPAROS

Megjelenik minden második pénteken.

Előfizetési árak egész évre intézményeknek és nagy cégeknek 1000 lei, félre 500 lei. Iparosoknak egész évre 300 lei, félre 150 lei, negyedévre 75 lei.
Redakcia és adminisztráció — Szerkesztőség és Működőhivatal — Redakcion und Administrations:
Hirdetések négyzetcentiméterre 6 lei. Éves kötetért árendi díj.
Arad, Caminul Industriilor — Iparos Otthon. Strada Brătianu 18.

Az adófizetők joga

Írta: BANYAI ERNŐ

Kissé már elszoktunk attól a hangtól, amely a temestartományi széktartóság pénzügyi osztályának körleiratából csendül ki. Az évek során bizony elfelejtettük velünk, hogy az adófizetők jogai is vannak, nemcsak kötelezései. A széktartósági rendelet figyelmeztetése éppen jókor jött, hogy visszaidézzék a polgár tudatába azt a régi, de talán soha komolyan nem vett tételt, hogy a hivatalnok van a közönségért és nem megfordítva.

A tárgyalgosság kedvéért sietünk annak lezárásával, hogy a multban is előfordultak ilyen főhatósági kijelentések. Több pénzügyminiszter, különösen Victor Slăvescu idejében is kiadtak rendeleteket, amelyek arra oktatták ki az adóügyi közegeket, hogy a kincstár érdekeinek megvédése mellett civilizált és előzékeny magatartást tanúsítsanak a közönséggel szemben és kerüljék a kincstár és az adófizetők között szokásos surlódásokat. A baj csak az volt, ahogy ezek a dícséretes intenciók hirtelen maradtak csupán, mert legfeljebb a miniszter, avagy helyettesének európai gondolkodásmódjából fakadtak. Elméletben eddig is embernek kellett volna tekinteni az adófizetőt és nemcsak kincstári alanynak, akit eleve gonosztevéként és adócsalóként szabad, sőt kötelesség kezelni. A gyakorlatban azonban ezeknek a felső helyről kiadott utasításoknak nem sok eredményük lett.

A temestartományi széktartóság figyelmeztető körrendeletében nagyon fontos új vonás van. Ez a rendelet nem a széktartóság valamelyik széplelkének jószándékú irradalmi terméke; tulajdonképpen nem is ott született meg a zöld íróasztal mellett, puha bőrkarcosszékekben. A temesvári körrendeletet érezni, hogy életszaga van és a benne foglalt megállapítások gyakorlati tapasztalatok együttesével. Ha a széktartóság hivatalosan leszögezi, hogy számukra az adófizetők nem úgy viselkedtek az adófizetőkkel szemben, ahogy előírások és kívánatok, annak ténybeli alátámasztása van. Itt már nem lehet arra hivatkozni, hogy a polgár sohasem szeretné az adóközegeket és hogy ősi virtusnak számít, ha valaki be tudja csapni a fináncot. Ezuttal nem a közönség megszokott panaszkodásairól van szó, hanem tényekről, amelyeket a tartományi főhatóságok maguk állapítottak meg a terepen és amelyek bebizonyították, hogy a közönség, amely komolyabb zuglódás nélkül viseli a súlyos közterheket, nem panaszkodott alaptalanul egyes tisztviselők magatartása miatt.

Senki sem vonja kétségbe, nem is teheti, hogy az állami tisztviselőknek kijár az állam képviselőjének megillető tisztelet. Az elvárt tisztelet azonban tiszteletet követel a kölcsönösségi elv alapján. Annál is inkább, mert hiszen az állam végeredményben éppen az adófizető polgárok összessége. Az államnak ez a tagja tehát joggal várhatja el, hogy amikor az állam és egyben a saját érdekében felvilágosítást, utbaigazítást, vagy elintéztést kér valamilyen adóügyben, a tisztviselő, akihez fordult és akihez az ügy tartozik ne rázza le magáról, ne járassa napokon keresztül és ne utasítsa máshová, amikor ő maga azonnal és jól el tudná intézni a szóbanforgó ügyet. És hangban, modorban, udvariassági megnyilatkozásokban ne kezelje úgy a nála jelentkező polgárt, mintha fegyháztöltelek állana a nagyhatalmú kényrur magas színe előtt.

A temesvári széktartóság rendelete jól jött, hogy emlékeztette az adófizető polgárt a jogaira. De még

Szatmári kisiparos kongresszus határozatai

Most terjesztették fel a kormányhoz a Szatmáron lezajlott kisiparoskongresszus határozati javaslatát. Az emlékirat formájában megszerkesztett és pontokba foglalt beadvány után a kisiparosok azt kérik, hogy a kisiparos szövetség tagjai kivétel nélkül tartozzanak a nemzetgazdasági minisztérium hatáskörébe, a mely létesítsen számukra kézműiparoskamarkat, az 1934-es törvénytervezetnek megfelelően.

A munkaadó iparosok „ipari üzemi vezetői testületének” megteremtésén kívül a felirat kéri az ipari segélyalap kiterjesztését minden vidéki kisiparosaira, az eddig alkalmazott kivételek nélkül. A kisiparos munkaadók a továbbiakban minden olyan vagyontárgy és ingatlan vizsgaadását kérik, amely bármely erdélyi ipartestület tulajdonában volt, de azt elvették, így a szatmári Iparos Otthon visszaadását is. Az óriási értékű épület, amióta a munkakamara birtokában van, teljesen elhanyagolt, gazdátlan rom, míg a kisiparos munkaadókat, az ingatlan tulajdoságos gazdáit, az uccára tették. A továbbiakban kéri az adók esilletékek arányosítását. A kivételeket olyan társadalmi osztály tagjai végézzék, akik jól ismerik az adózó fizetési lehetőségeit. Kéri a kisiparosok betegsegélyző kötelezettségeinek hatálytalansítását, a hitel decentralizálását és egy hitelszövetkezet felállítását. Végül a határozatban kijelentették a kisiparosok, hogy kitartanak a kormány mellett a törvénytelen versenyt szító iparosok ellen, akik anélkül, hogy az állammal szemben bármilyen kötelezettségüknek eleget tennének, maguknak akarnak harcolni minden munkát. Ugyanakkor kéri a kormány intézkedését a városvezetőségek „vállalkozói” ténykedései ellen, mert ezzel súlyos károkat okoznak a hivatásos iparosoknak.

A volt ipartestületek elbocsátott tisztviselőjét csak felmondás illeti meg

Gábor Géza annak idején a nagyváradi ipartestületnek volt a főtitkára. Amikor az 1936 évben kelt törvény megszüntette az ipartestületeket, ezeknek tisztviselői részére kivételesen egy évi felmondási időt, illetve ennyi időre járó fizetést állapított meg részükre, ellentétben az érvényben levő munkatörvénnyel, amely ennél kevesebb felmondási időt állapít meg a tisztviselő részére elbocsátás esetén. A munkakamara azonban az ipartestületnek a törvényben megállapított jogutódja, nem fizette ki Gábor Gézának az egy évi felmondási időre járó fizetését, mire Gábor ügyvédje útján beperelte a kamarát negyvenezer leit kivevő egy évi fizetésére, de keresetbe tett ezenkívül még 32 ezer leit azona a címen, hogy éveken át nem kapta ki az ipartestülettől a szabadságát. A nagyváradi járásbíróóság részletekkel megítélte a felmondási időre járó 40 ezer leit, a szabadságidő kérdésében pedig elrendelte a bizonyítást. Ennek során Mónus ipartestületi elnök azt vallotta, hogy Gábor Gézának oly sok volt a teendője, hogy fizikailag lehetetlenség volt, hogy szabadságidejét kiadják. Ennek alapján a járásbíróóság a szabadságidő ellenértékéért perelt 32 ezer leit is megítélte. A munkakamara fellebbezése folytán került az ügy a törvényszékhez. A törvényszék az ipari előkészítéssel szóló törvény alapján elutasította Gábor Gézát a nem kapott szabadságidőért támasztott követelésével. Az ítélet indokolása szerint ugyanis ennek a törvénynek 190.ik paragrafusa kimondja, hogy az egy évi fizetéssel szemben az alkalmazott minden jogát elvesztette. Gábor Géza felfolyamodást adott be a törvényszék ítélete ellen. Gábor ügyvédje hivatkozott arra, hogy a törvényszék által hivatolt törvénynek nincs visszaható ereje, mert az alkotmányellenes lenne és a 190. paragrafus nem érinti a tisztviselő és az ipartestület között fennállott jogviszonyt és így a munkakamara, mint jogutód, felel az ipartestület által ki nem adott szabadságidőért. Az ítéletábra nem fogadta el az érvelést, elutasította a felfolyamodást és helybenhagyta a törvényszék ítéletét, mert az indokolás szerint a törvény által megállapított kivételes tartamu felmondási idővel a tisztviselő minden addigi igénye kielégítettnek tekintendő. Az ítélet jogerős.

jobban jött abból a szempontból, hogy a pénzügyi tisztviselőket is figyelembe vette erre. Ez a felülről jött, időszaki figyelembe vétel kétségtelenül javára szolgál úgy a kincstár érdekeinek, mint annak a jó és civilizált viszonyának, amelynek az adófizető polgár és a pénzügyi hatóságok között állandóan meg kellene lennie — éppen az államkincstár érdekében.

— A pénzügyminisztérium ellenőrzi a fizetési és a tőkekamatadó leróását. A pénzügyminisztérium egyenesadóosztálya utasításokat küldött a pénzügyi közegeknek, hogy úgy a fizetési adó, mint a tőkekamatadó fizetését a vállalatoknál és pénzintézeteknél ellenőrizték. Különösen súlyos helyez a pénzügyminisztérium a tőkekamatadó fizetésének ellenőrzésére. Felhívta a pénzügyminiszter az ellenőrző közegek figyelmét arra, hogy a vállalatok által igénybe vett hitelek az esetben, ha nem állapítottak meg fix kamatot a hitelek után, a minimális kamatnak megfelelő tőkekamatadót fizetnek. A minimális kamat 5, illetve 6 százalék. Ugyancsak ellenőrzik a pénzügyi közegek azt is, hogy a betéti kamatok után kifizeték-e a pénzintézetek a tőkekamatadót. Értesülésünk szerint a pénzügyminisztérium az ellenőrzést ki akarja terjesztetni olyképpen, hogy bevezeti az időszakonkénti kötelező ellenőrzést.

Aradi Polgári Jótékony Egyesület

Halálkegyeztet Segélyző Csoportja.

Directiunea Grupelor de Ajutoare în caz de deces a Românilor Civile de Binefacere din Arad prin această comunitate cu asociații, că cotizațiile de deces sunt scadente până la numărul curent:

Az Aradi Polgári Jótékony Egyesület Halálkegyeztet Segélyző Csoportjai Igazgatósága ezúton közli a tagjaival, hogy a halálkegyeztet járulékok a következő sorozámonként esedékesek:

In Grupa I. Csoportban: S. I. Iosif Serb Józsefné 1033, S. I. Rudolf Zircher Rudolfné 1034, S. I. Gheorghe Revilák Györgyné 1035, V. I. Antonia Szabó Antalné 1036.

In Grupa II. Csoportban: V. I. Ladislau Gyárfás Lászlóné 1084, V. I. Marc Hirschfeld Márkné 1085, S. I. Ilie Gligorlu Ilésné 1086 sorszámig esedékes a fizetés.

Aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja

Directiunea Grupelor de Ajutoare de Inmormântare a Industriilor din Arad face cunoscut membrilor cări sunt în restaurant cu cotizațiile lor, să achite restanțele în interesul lor propriu, fiindcă în conformitatea §-ului 14 și 15 din statute calitatea lor de membri respice automatic, adică dacă membrul decedează între timp, nu se poate acorda ajutorul.
Cotizațiile sunt scadente după următorul număr de deces:

Az aradi Iparosok Temetkezést Segélyző Csoportja igazgatósága értesíti a csoport azon tagjait, akik halálkegyeztet járulékaikkal hátralékban vannak, azt saját érdekükben rendezzék, mert a csoport szabályzatának 14. és 15. §-a értelmében tagsági joguk automatic megszűnik, azaz, ha a tag közben elhal, a segély nem folyósítható.

A fizetés a következő elhunyt tagjaink után esedékes:

In Grupa A. Csoportban: 1123 Horváth Károly, 1124 özv. Pálkás Lajosné, 1125 Tulhász Pál, 1126 Krebsz Józsefné, 1127 özv. Szepessy Istvánné.

In Grupa B. Csoportban: 1080 Lovas Istvánné, 1081 Didák István, 1082 özv. Hegedűs Péterné.